

รายงานผลการวิจัย

เรื่อง

ความต้องการของนักศึกษาคณะนิติศาสตร์ปริดี พนมยงค์
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ในการเรียนรู้เพิ่มเติมนอกห้องเรียน

THE NEEDS OF STUDENTS, PRIDI BANOMYONG FACULTY OF LAW,
DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY, TO GAIN ADDITIONAL KNOWLEDGE FROM
OUT OF CLASS EDUCATIONAL ACTIVITIES

โดย

อุไรวรรณ สุโรจน์

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2554

หัวข้อ	ความต้องการของนักศึกษาคณะนิติศาสตร์ปริติ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ในการเรียนรู้เพิ่มเติมนอกห้องเรียน		
ชื่อผู้แต่ง	นางสาวอุไรวรรณ สุโรจน์	สถาบัน	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
ปีที่พิมพ์	2554	สถานที่พิมพ์	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
แหล่งที่เก็บรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต			
จำนวน	77 หน้า	ลิขสิทธิ์	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
คำสำคัญ	การเรียนรู้เพิ่มเติมนอกห้องเรียน		

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์ 4 ข้อ คือ (1) เพื่อศึกษาความต้องการของนักศึกษาเกี่ยวกับเป้าหมายในการประกอบอาชีพเมื่อศึกษาจบแล้ว (2) เพื่อศึกษาวิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียน (3) เพื่อศึกษาความต้องการของนักศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียน และ (4) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างนักศึกษาที่มีเพศ ชั้นเรียน และ คะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา ที่แตกต่างกัน กับเป้าหมายในการประกอบอาชีพเมื่อเรียนจบแล้ว กับวิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียน และ กับความต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกเรียน ประชากรของการวิจัยนี้ได้แก่นักศึกษา ปีที่ 3 และ ปีที่ 4 คณะนิติศาสตร์ปริติ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ปีการศึกษา 2552 ทั้งหมด จำนวน 407 คน ซึ่ง 199 คนได้ตอบแบบสอบถามการวิจัยที่ครอบคลุมวัตถุประสงค์ทั้ง 4 ข้อ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ, ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$), ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.), t- test , F- test และ Scheffe Analysis

ผลการวิจัยพบว่า (1) นักศึกษาต้องการประกอบอาชีพอย่างการ และ ผู้พิพากษาในระดับภาคส่วนอาชีพอื่นๆในระดับปานกลาง (2) นักศึกษาใช้วิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียน 8 ข้อ ในระดับมาก คือ คบหาสมาคมกับนักศึกษาที่สนใจและเอาใจใส่ในการเรียน ตั้งใจฟังคำบรรยายและจดสาระสำคัญไว้ทุกครั้ง ทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างสม่ำเสมอ ทำแบบฝึกหัดที่อาจารย์ให้ทำทุกครั้ง ท่องหลักเกณฑ์สำคัญที่ได้เรียนมาแล้ว เพื่อนที่คบหาสมาคมกันใช้เวลาทบทวนบทเรียนร่วมกัน และ ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมทางกฎหมายอย่างสม่ำเสมอ ส่วนอีก 6 ข้อที่เหลือ ในระดับปานกลาง (3) นักศึกษาต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียนระดับมากที่สุด 25 หน่วยงาน เช่น กรมสอบสวนคดีพิเศษ ศาลอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานศาลยุติธรรม และ ศาลแพ่ง เป็นต้น และต้องการไปศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียนในต่างประเทศมากกว่าครึ่งหนึ่งของนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด และ (4) เมื่อเปรียบเทียบความต้องการประกอบอาชีพ วิธี

บรรลุปเป้าหมายในการเรียน และความต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียน กับ เพศ ชั้นเรียน และ คะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาของนักศึกษา พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หลายข้อ เช่น ข้อที่ 1 นักศึกษาชายต้องการประกอบอาชีพที่ปรึกษากฎหมายมากกว่านักศึกษาหญิง ส่วนนักศึกษาหญิงต้องการประกอบอาชีพพนักงานบังคับคดี และ พนักงานศาลยุติธรรมมากกว่านักศึกษาชาย ข้อที่ 2 นักศึกษาหญิงใช้วิธีการบรรลุปเป้าหมายในการเรียนมากกว่านักศึกษาชาย 3 วิธี คือ ตั้งใจฟังคำบรรยายและจดสาระสำคัญทุกครั้ง คบหาสมาคมกับนักศึกษาที่สนใจและเอาใจใส่ในการเรียน และทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างสม่ำเสมอ ข้อที่ 3 นักศึกษาหญิงต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียนมากกว่านักศึกษาชายมี 6 หน่วยงาน คือ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด และ กรมคุมประพฤติ ข้อที่ 4 นักศึกษาชั้นปีที่ 4 ต้องการประกอบอาชีพอัยการ ทนายความ และ นิติกร มากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 3 และข้อที่ 5 นักศึกษาที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษามากต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียนที่ศาลจำลองที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้นมากกว่านักศึกษาที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาค่อนข้างดีและค่อนข้างอ่อน

Title: The Needs of Students, Pridi Banomyong Faculty of Law, Dhurakij Pundit University, to Gain Additional Knowledge from Out of Class Educational Activities

Researcher: Uraiwon Surote **Institution:** Dhurakij Pundit University

Years of Publication: 2011 **Publisher:** Dhurakij Pundit University

Sources: Dhurakij Pundit University **No. of pages:** 77 Pages

Keyword: Out of Class Educational Activities **Copyright:** Dhurakij Pundit University

Abstract

This research is a survey research. Its purposes are four-fold, namely, (1) to study the needs of students in obtaining occupations after graduation, (2) to study the methods of achieving successes in their learning, (3) to study the needs of students concerning their out of classroom additional legal educational activities, and (4) to study and to compare the differences among the students of different sexes, educational classes, and grade point average with their needs of obtaining occupations after graduation, methods of achieving successes in their learning, and their needs of additional legal educational activities out of classrooms. The population of this research consists of 407 third and fourth year students, Pridi Banomyong Faculty of Law, Dhurakij Pundit University, 199 of whom have responded to the research questionnaires which cover the research purposes. The statistical methods employed in analyzing the collected data are Percentage, Mean ($\bar{X}$), Standard Deviation (S.D.), t- test, F- test, and Scheffe Analysis.

This research yields the following findings, namely, (1) law students wanted at a much level to become public prosecutors and judges whereas the other 8 occupations they only wanted at a moderate level. (2) Law students employed at a much level 8 items out of 14 items of achieving successes in their learning, namely, associating with students who are interested in and pay much attention to their learning, attentive listening to lectures and making notes of important points every time, always doing the assigned work, doing every time the exercises assigned by the lecturers, reciting the important principle previously learned, associated friends spending time together in reviewing the lessons previously learned, and always searching for more legal knowledge. The other 6 items, however, were employed at a moderate level. (3) Law students

wanted at a much level to attend additional law learning activities out of classrooms at 25 organizations, for example, Department of Special Investigation, Criminal Court, Office of the Attorney General, Court of Law Office, and Civil Court. Additionally, more than half of the respondents wanted to attend legal educational activities abroad. (4) The comparison of the students' needs of occupations, their methods of achieving successes in their learning, and their needs of attending additional legal educational activities out of classrooms with the students' sexes, educational classes, and grade point average, yielded the following, statistically significant at .05 level, findings, for example, firstly male law students wanting to become legal advisers more than female law students while female law students wanting to become officers of the Legal Execution Department and officers of the Court of Law Office more than male law students; secondly female law students employing the following 3 items of achieving successes in learning more than male law students, namely, attentive listening to the lectures and making notes of important items every time, associating with the students who are interested in and pay much attention to their learning, and always regularly doing the assigned work; thirdly female law students wanting more than male law students to attend additional legal educational activities out of classrooms at the following 6 organizations, namely, the National Police Agency, the Department of Special Investigation, the Forensic Science Office, the Court of Law Office, Office of the Attorney General, and the Probation Department; fourthly the fourth year law students wanting to become public prosecutors, lawyers, and legal officers more than the third year law students; and fifthly law students with grade point average of a very good level wanting more than the law students with grade point average of fair and slightly weak levels to attend additional legal educational activities out of classrooms at the moot court organized by the university.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัย เรื่อง ความต้องการของนักศึกษา คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัย
ธุรกิจบัณฑิต ในการเรียนรู้เพิ่มเติมนอกห้องเรียน ได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากท่าน
คณบดี และ ท่านรองคณบดี คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ และ ทุนสนับสนุนการวิจัย
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ซึ่งผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง และผู้วิจัยขอขอบพระคุณรอง
ศาสตราจารย์ ดร.สรชัย พิศาลบุตร และ คณะกรรมการ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำและแก้ไข
เกี่ยวกับการวิจัยนี้อย่างดียิ่ง นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่เอื้อเพื่อช่วยให้การเก็บข้อมูลจาก
นักศึกษาสำเร็จไปด้วยดี ประการสุดท้าย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคุณพ่อและคุณแม่ที่ได้สนับสนุน
และให้กำลังใจในการทำวิจัยนี้ตลอดมาจนกระทั่งสำเร็จบริบูรณ์

อุไรวรรณ สุโรจน์
ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ก
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญตาราง	ซ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
1.3 คำถามสำหรับการวิจัย	6
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	7
1.5 ประโยชน์ของผลการวิจัย	7
1.6 นิยามศัพท์	7
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
2.1 ความต้องการและเป้าหมายของผู้เรียนกฎหมาย	8
2.1.1 ความต้องการ	8
2.1.2 เป้าหมายของผู้เรียนกฎหมาย	12
2.2 วิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียน	12
2.3 การศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียน	14
2.4 นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน ชั้นเรียนที่ต่างกัน และมีคะแนนเฉลี่ยทาง การศึกษาที่ต่างกัน ได้มีเป้าหมายในการประกอบอาชีพ มีวิธีการ บรรลุเป้าหมายในการเรียน และมีความต้องการศึกษาวิชา กฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียนต่างกัน	15
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	19
3.1 ประชากรที่ศึกษา	19
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	19
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	22
3.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	23

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัย	25
4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านเพศ ด้านชั้นเรียน และด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา	26
4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเป้าหมายในการประกอบอาชีพ	28
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียน	29
4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียน	32
4.5 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของเป้าหมายในการประกอบอาชีพ จำแนกตามสถานภาพด้านเพศ ด้านชั้นเรียน และด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา	3.5
4.6 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของวิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียน จำแนกตามสถานภาพด้านเพศ ด้านชั้นเรียน และด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา	42
4.7 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียน จำแนกตามสถานภาพด้านเพศ ด้านชั้นเรียน และด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา	51
4.8 ผลการวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม	58
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	62
5.1 สรุปผลการวิจัย	62
5.2 การอภิปรายผล	62
5.3 ข้อเสนอแนะ	67
บรรณานุกรม	68
ภาคผนวก แบบสอบถาม	71

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนและค่าร้อยละของสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ในด้านเพศ	26
2	จำนวนและค่าร้อยละของสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ในด้านชั้นเรียน	27
3	จำนวนและค่าร้อยละของสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ในด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา	27
4	ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของเป้าหมายในการประกอบอาชีพ	28
5	ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของวิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียน	30
6	ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการศึกษาวิชากฎหมาย เพิ่มเติมนอกห้องเรียน	32
7	ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบ ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของเป้าหมายในการประกอบอาชีพจำแนก ตามสถานภาพด้านเพศ	36
8	ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบ ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของเป้าหมายในการประกอบอาชีพจำแนก ตามสถานภาพด้านชั้นเรียน	37
9	ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของเป้าหมาย ในการประกอบอาชีพจำแนกตามสถานภาพด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา	38
10	ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของเป้าหมาย ในการประกอบอาชีพพนักงานคุมประพฤติ จำแนกตามสถานภาพด้าน คะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาเป็นรายคู่	39
11	ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของเป้าหมาย ในการประกอบอาชีพพนักงานบังคับคดี จำแนกตามสถานภาพด้าน คะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาเป็นรายคู่	40

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
12	ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของเป้าหมายในการประกอบอาชีพพนักงานสอบสวน จำแนกตามสถานภาพด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาเป็นรายคู่	40
13	ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของเป้าหมายในการประกอบอาชีพพนักงานศาลยุติธรรม จำแนกตามสถานภาพด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาเป็นรายคู่	41
14	ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของวิธีการบรรจุเป้าหมายในการเรียนจำแนกตามสถานภาพด้านเพศ	42
15	ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของวิธีการบรรจุเป้าหมายในการเรียนจำแนกตามสถานภาพด้านชั้นเรียน	44
16	ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของวิธีการบรรจุเป้าหมายในการเรียน จำแนกตามสถานภาพด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา	46
17	ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของวิธีการบรรจุเป้าหมายในการเรียน โดยการเข้าเรียนตรงเวลาและเลิกตรงเวลา จำแนกตามสถานภาพด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาเป็นรายคู่	47
18	ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของวิธีการบรรจุเป้าหมายในการเรียน โดยการตั้งใจฟังคำบรรยายและจดสาระสำคัญทุกครั้ง จำแนกตามสถานภาพด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาเป็นรายคู่	48
19	ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของวิธีการบรรจุเป้าหมายในการเรียน โดยการทำแบบฝึกหัดตามที่อาจารย์ให้ทำทุกครั้ง จำแนกตามสถานภาพด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาเป็นรายคู่	49
20	ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของวิธีการบรรจุเป้าหมายในการเรียน โดยการคบหาสมาคมกับนักศึกษาที่สนใจในการเรียน และเอาใจใส่ในการเรียน จำแนกตามสถานภาพด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาเป็นรายคู่	49

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
21	ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของวิธีการบรรลุปเป้าหมายในการเรียน โดยการคบหาสมาคมกับเพื่อนและใช้เวลาทบทวนบทเรียนร่วมกัน จำแนกตามสถานภาพด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาเป็นรายคู่	50
22	ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียน จำแนกตามสถานภาพด้านเพศ	51
23	ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียน จำแนกตามสถานภาพด้านชั้นเรียน	53
24	ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียน จำแนกตามสถานภาพด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา	55
25	ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียนที่ศาลจำลองที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้น จำแนกตามสถานภาพด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาเป็นรายคู่	57

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตของคณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต เป็นหลักสูตร 4 ปีในระบบทวิภาค ประกอบด้วยหมวดวิชาศึกษาทั่วไป 30 หน่วยกิต หมวดวิชาเฉพาะ 105 หน่วยกิต (จำแนกเป็นวิชาแกน 89 หน่วยกิต และวิชาเลือกบังคับ 16 หน่วยกิต) และหมวดวิชาเลือกเสรี 6 หน่วยกิต¹ ซึ่งหลักสูตรดังกล่าวนี้มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญสรุปได้ดังนี้ คือ (1) เพื่อให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจกฎหมายและสามารถนำความรู้ไปใช้กับกรณีต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคมได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมและเป็นธรรม (2) เพื่อให้นักศึกษามีความรู้กฎหมายเฉพาะสาขา เพื่อจะได้เลือกประกอบอาชีพตามความถนัดได้ และ (3) เพื่อให้นักศึกษามีจิตสำนึกยึดมั่นในวิชาชีพกฎหมายและมีความรับผิดชอบต่อสังคม

การที่จะให้ได้บรรลุวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ข้อ ดังกล่าวนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัย ในบริบทนี้ ร้อยบินสัน² ได้คิดค้นวิธีการศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา เรียกว่า SQ3R ได้แก่ (1) การสำรวจเค้าโครงวิชาที่เรียน (Survey) (2) การตั้งปัญหาถามตนเอง (Question) (3) การอ่าน (Reading) (4) การทบทวนจากความทรงจำ (Reciting) และ (5) การอ่านทบทวน (Revising)

ส่วนเฮร์เบิร์ต³ ได้เสนอการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่หนึ่ง การเตรียมการศึกษา (Preparation) ขั้นที่สอง การเสนอเรื่องที่จะศึกษา (Presentation) ขั้นที่สาม การเชื่อมโยงบรรดาเรื่องต่างๆ ที่ได้ศึกษามาแล้ว (Association) ขั้นที่สี่ การสกัดหลักสำคัญจากเรื่องที่ได้ศึกษามาแล้วด้วยการใช้ความคิด (Thinking) และการใคร่ครวญด้วยตนเอง (Reflection) และขั้นที่ห้า การปรับความรู้เข้ากับปัญหาที่จะต้องตอบ (Application)

¹ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ระเบียบการและหลักสูตรระดับปริญญาตรี (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2552), หน้า 226.

² อ้างถึงใน ธานีรินทร์ กรัวยิเชิร, ศ. และอภิชน จันทรเสน, คำแนะนำนักศึกษากฎหมาย (พิมพ์ครั้งที่ 5; กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550), หน้า 13.

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 16.

วิธีการเรียนการสอนทั้งสองแบบนี้ ชานินทร์ กรัยวิเชียร เห็นว่า เมื่อผสมผสานกันเข้าแล้ว น่าจะนำมาใช้ในการเรียนการสอนวิชาการต่างๆ รวมทั้งวิชากฎหมายในระดับอุดมศึกษาได้ด้วย⁴

การจัดการเรียนการสอนดังกล่าวน่าจะสอดคล้องกับการเรียนการสอนที่ใช้อยู่ในมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต คือ PPP (3P) Model และ CIP PPP Model⁵

ในแบบแรกเป็นการสอนแบบตรงและแบบวิธีนัยโดยเน้นครูเป็นศูนย์กลาง

P ตัวแรก หมายถึง Presentation ได้แก่ บอก อธิบาย

P ตัวที่สอง หมายถึง Practice ได้แก่ ทำแบบฝึกหัด

P ตัวที่สาม หมายถึง Production ได้แก่ นำความรู้ไปใช้ในการวินิจฉัย กฎหมาย หรือ การสร้างชิ้นงาน

ส่วน CIP PPP Model เป็นการสอนแบบอ้อมและเป็นการสอนแบบวิธีอุปนัย โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

CIP เป็นคำย่อ ซึ่งมีความหมายดังต่อไปนี้

C หมายถึง Construction of New Knowledge ได้แก่ สร้างความรู้(ใหม่)

I หมายถึง Interaction ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์

P หมายถึง Process of Learning หมายถึง กระบวนการเรียนรู้

ส่วน 3P เป็นคำย่อเช่นเดียวกัน

P หมายถึง Presentation ได้แก่ บอก หรือ อธิบายเสริม

P หมายถึง Practice ได้แก่ ทำแบบฝึกหัดอย่างเข้าใจ

P หมายถึง Production ได้แก่ การวินิจฉัยข้อกฎหมาย หรือสร้างชิ้นงานที่แสดงความเข้าใจ

ในการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวจะประกอบด้วยการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน ในประเด็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนนอกห้องเรียน นักวิชาการหลายคน ยกตัวอย่างเช่น

⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 17.

⁵ พิมพ์พันธุ์ เดชะอุปต์, รศ.ดร. และเพียว ынดีสุข,รศ., ใบกิจกรรมและใบสรุป เรื่องการออกแบบหลักสูตรและการสอนด้วยกระบวนการออกแบบย้อนกลับ...วิธีที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและบูรณาการ (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ม.ป.ป.), หน้า13-14.

⁶ โปรดดู วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, ศ.ดร., บทบาทของอาจารย์ในการพัฒนานักศึกษา เอกสารประกอบการบรรยาย (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2553). และ เลิศลักษณ์ บุรุษพันธ์ การวางแผนการสอน เอกสารประกอบการบรรยาย (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2547).

Law (1989)⁷ ได้พูดถึงจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้นอกห้องเรียนไว้ 3 ด้าน คือ

(1) ทางด้านเจตคติ ที่สำคัญ ได้แก่

- (ก) เพื่อกระตุ้นความอยากรู้ของผู้เรียน
- (ข) เพื่อการพัฒนาเจตคติของผู้เรียน และ
- (ค) เพื่อเป็นการมอบประสบการณ์และการค้นพบที่เป็นที่สนใจให้แก่ผู้เรียน

(2) ทางด้านความรู้ ที่สำคัญ ผู้เรียนสามารถเข้าใจและได้รับความรู้โดยประสบการณ์ตรง และ

(3) ทางด้านทักษะ ที่สำคัญ ได้แก่

- (ก) เพื่อให้ผู้เรียนรู้ถึงความแตกต่างระหว่างข้อมูลภายนอกและข้อมูลที่เป็น และ
- (ข) เพื่อพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม

นักวิชาการต่างประเทศอีกหลายคน เช่น Kolb และ Kolb et al⁸ ได้เสนอแบบจำลองซึ่งยึดถือตามทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (The Experiential Learning Theory) ซึ่งโดยสรุป มองการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ว่าเป็น 4 ขั้นตอนต่อเนื่องกันอย่างเป็นวงกลม ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 คือ ประสบการณ์เชิงรูปธรรม (Concrete Experience (CE)) ซึ่งได้แก่การเข้าไปมีส่วนร่วมและรับรู้ประสบการณ์ใหม่โดยปราศจากอคติและบุคคลที่มีการเรียนรู้ในขั้นนี้มักแก้ปัญหาต่างๆ โดยใช้ความรู้สึกนึกคิดของตนเอง ขั้นตอนที่ 2 คือ การสังเกตอย่างไตร่ตรอง (Reflective Observation (RO)) ได้แก่ความสามารถในการสังเกตประสบการณ์ที่ได้รับอย่างมีเหตุผล และบุคคลที่มีการเรียนในขั้นนี้สามารถวิเคราะห์สิ่งต่างๆ ได้ในหลายแง่มุม ขั้นตอนที่ 3 คือ การสรุปแนวคิดนามธรรม (Abstract Conceptualisation (AC)) ได้แก่การนำประสบการณ์ที่ได้รับมาสรุปเป็นแนวคิดของตนเอง พร้อมทั้งสามารถวิเคราะห์และวางแผนได้อย่างเป็นระบบ และบุคคลที่มีการเรียนรู้ในขั้นนี้สามารถสร้างทฤษฎีในการอธิบายสิ่งต่างๆ และขั้นตอนที่ 4 คือ การทดลองปฏิบัติจริง (Active Experimentation (AE)) ได้แก่การนำเอาทฤษฎีของตนไปใช้ในการแก้ไขปัญหาต่างๆ และบุคคลที่มีการเรียนรู้ในขั้นนี้ชอบนำทฤษฎีใหม่ไปทดลองปฏิบัติ อย่างไรก็ดี ตามทัศนะของ Kolb เนื่องจาก

⁷ อ้างถึงใน นันทพัทธนันท์ เชื้อแก้ว, “การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยบูรณาการการเรียนรู้ นอกห้องเรียนและการกระจำนียมเพื่อเสริมสร้างความรู้และการปฏิบัติเพื่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียน ประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550), หน้า 16-17.

⁸ David A. Kolb, **Experiential Learning** (Englewood-Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall, 1984), pp.38-60. and David A. Kolb, I. M. Robbin, and J. M. Osland. **Orgaizational Behavior: Reader** (Englewood-Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall, 1991), pp. 59, 150-160.

บุคคลมีความแตกต่างกันในด้านต่างๆ ที่สำคัญคือลักษณะนิสัยทางพันธุกรรม ประสบการณ์เดิม และความต้องการของสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน จึงทำให้บุคคลมีการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอนแตกต่างกัน และก่อให้เกิดแบบการเรียนรู้ 4 แบบคือ แบบไดเวอร์เจนซ์ (divergent type) แบบซึมซับ (assimilation type) แบบเอกนัย (convergent type) และแบบปฏิบัติ (executive type) บุคคลผู้มีการเรียนแบบไดเวอร์เจนซ์ มีลักษณะเด่นด้านประสบการณ์สูง และสามารถสร้างจินตนาการต่างๆ ขึ้นเองจากเหตุการณ์เชิงรูปธรรมที่ตนได้พบมา บุคคลผู้มีการเรียนแบบซึมซับ มีลักษณะเด่นด้านการสังเกตอย่างรอบคอบและแนวคิดนามธรรม และ เป็นผู้มีความสามารถสรุปและสร้างเป็นแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ บุคคลผู้มีการเรียนแบบเอกนัย มีความสามารถสูงในแนวคิดด้านนามธรรมและการทดลองปฏิบัติจริง และเป็นผู้สามารถนำแนวคิดไปปฏิบัติได้ และบุคคลผู้มีแบบการเรียนรู้แบบปฏิบัติเป็นผู้มีความสามารถสูงด้านประสบการณ์เชิงรูปธรรม และการทดลองปฏิบัติจริง และเป็นผู้ชอบความเสี่ยงมากกว่าบุคคล 3 แบบข้างต้น

Kolb กล่าวเสริมว่า การเรียนจากประสบการณ์เชิงรูปธรรม ผู้เรียนสะท้อนประสบการณ์ในด้านต่างๆ และปรับประสบการณ์เหล่านั้นมาสู่การทดลอง และการปฏิบัติกับปัญหาจริง

การเรียนรู้เชิงประสบการณ์จึงเป็นการบูรณาการและเป็นฐานของการศึกษาวิชาต่างๆ รวมทั้งนิสิตศาสตร์ ประการสำคัญการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เป็นหลักการเรียนรู้สำคัญของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ประกอบด้วยหลักการเรียนรู้พื้นฐาน 2 อย่าง คือ

- (1) การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) และ
- (2) กระบวนการกลุ่ม (Group Process)

การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ดังกล่าวจึงเป็นการประสานระหว่างการนำประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาเป็นส่วนสำคัญของการเรียนรู้ และเป็นการศึกษาที่เพิ่มประสบการณ์ให้กับผู้เรียน ดังนั้นการเรียนรู้ดังกล่าวจึงรวมเอาการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ทุกรูปแบบ เช่น การฝึกงานในศาสตร์ต่างๆ เช่น การฝึกงานของนักศึกษากฎหมาย

ในบริบทของ CIP PPP Model การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ คือ จัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างความเข้าใจ หรือเรียกว่า การเรียนรู้เพื่อความเข้าใจ มีวิธีสอนดังนี้ ได้แก่ วิธีสอนแบบอุปนัย (Inductive Method) และวิธีสอนแบบสืบสอบ (Inquiry Method) วิธีสอนแบบทำโครงการ (Project Method) และวิธีสอนที่เน้นวิจัย (Research-Based Learning) ซึ่งกระบวนการที่ใช้สอนรูปแบบต่างๆ นี้ ได้เน้นการสร้างความรู้ด้วยตัวผู้เรียนเอง เป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

อย่างไรก็ดี ตามทัศนะของทิสนา แคมณี และคณะ⁹ การเรียนการสอนแบบเน้นครูเป็นศูนย์กลาง และเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นเพียงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในการที่ทำให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบต่างๆ ซึ่งรวมถึงการเรียนรู้โดยประสบการณ์ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับหลักการเรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ (ปัญญา) ซึ่งเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นนักเรียนหรือนักศึกษา และไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในโรงเรียน นอกห้องเรียน หรือตามอริยาศัย

ในบริบทนี้ ในบรรดาบทบาทของครู/อาจารย์ ที่สำคัญ คือ (1) ฝึกฝนแนะนำให้ผู้ศึกษาเป็นคนดี (2) สอนผู้ศึกษาให้เข้าใจแจ่มแจ้ง (3) สอนวิชาความรู้แก่ผู้ศึกษาให้สิ้นเชิง และ (4) สอนให้ผู้ศึกษารู้จักเลี้ยงตัวและรักษาดนในการดำเนินชีวิต¹⁰ และบทบาทของผู้เรียนที่สำคัญมากมี 3 ข้อ คือ (1) เอาใจใส่ในการเรียน (2) เรียนวิชาความรู้โดยเคารพ และ (3) เข้าไปหาครู/อาจารย์เพื่อซักถามและรับคำแนะนำ¹¹

ในปฏิสัมพันธ์ระหว่างครู/อาจารย์กับผู้ศึกษา (นักเรียน/นักศึกษา) ก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ ที่เป็นผลให้ผู้เรียน มีความรอบรู้ในวิชาที่เรียน จาก 3 แหล่งด้วยกัน คือ (1) จากการฟัง การสนทนา การอ่าน การศึกษาดูงาน เป็นต้น ที่เรียกว่า **ปัญญาความรู้เกิดจากการฟัง หรือ สุตมยปัญญา** (2) จากการคิด เอาใจใส่จดจ่อและคิดอย่างมีระบบและอย่างรอบคอบ เกี่ยวกับเนื้อหาสาระจากวิชาที่เรียน ก็จะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ **ปัญญา แรกจากความคิด หรือ จินตมยปัญญา** และ (3) จากการปฏิบัติ คือ ฝึกปฏิบัติตามที่ได้เรียนมาไม่ว่าในสถานการณ์จริงหรือสถานการณ์สมมุติ ตลอดถึงการไปฝึกงาน สังกัด ศึกษา และดูงานในสถานที่และสำนักงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาที่เรียน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงที่เรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า **learning by doing หรือ experiential learning** ซึ่งเรียกว่า **ความรู้จากการปฏิบัติ หรือ ภวานมยปัญญา**¹²

อย่างไรก็ดี การที่จะเรียนวิชากฎหมายตามหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิตที่จะให้ได้ผลดีไม่ว่าจะใช้การเรียนการสอนตัวแบบใด เช่น PPP คือเน้นที่ครูเป็นศูนย์กลางหรือ CIP PPP คือเน้นที่นักเรียนเป็นศูนย์กลาง นอกจากนักศึกษาจะต้องมีความคาดหวังหรือความต้องการประกอบอาชีพ

⁹ ทิสนา แคมณี, รศ.ดร. และคณะ, กระบวนการเรียนรู้ ความหมาย แนวทางพัฒนา และปัญหาข้อใจ (กรุงเทพมหานคร: บริษัทพัฒนาวิชาการ (พว.) จำกัด), หน้า 65-68.

¹⁰ พระราชวรมณี (ประยุทธ์ ปยุตโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม** (กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2528), หน้า 225.

¹¹ เรื่องเดียวกัน.

¹² สิริภพ เหล่าลาภะ, **พุทธศาสตร์การเมือง** (กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดพุทธลีลา, 2545), หน้า 49-50.

เมื่อจบการศึกษา¹³ และมีวิธีการที่จะศึกษาให้จบอย่างมีคุณภาพ ยังจำเป็นต้องมีการศึกษาดูงานการเรียนนอกห้องเรียน ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับวิชาที่ศึกษาซึ่งจะมีส่วนสำคัญต่อการเรียนจบนิติศาสตร์อย่างมีคุณภาพและมีโอกาสเข้าทำงานในอาชีพที่ประสงค์ได้ดียิ่งขึ้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงมีความจำเป็นและมีความสำคัญที่จะศึกษาเรื่อง ความต้องการของนักศึกษาคณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ในการเรียนรู้เพิ่มเติมนอกห้องเรียน อย่างละเอียดต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาความต้องการของนักศึกษาเกี่ยวกับเป้าหมายในการประกอบอาชีพเมื่อศึกษาจบแล้ว

1.2.2 เพื่อศึกษาวิธีการที่จะบรรลุเป้าหมายในการเรียน

1.2.3 เพื่อศึกษาความต้องการของนักศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียน

1.2.4 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างนักศึกษาที่มีเพศต่างกัน ชั้นเรียนต่างกัน และคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาต่างกัน กับเป้าหมายในการประกอบอาชีพ วิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียน และความต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียน

1.3 คำถามสำหรับการวิจัย

1.3.1 นักศึกษาต้องการประกอบอาชีพอะไร เมื่อเรียนจบการศึกษาแล้ว

1.3.2 นักศึกษาใช้วิธีการใดบ้างที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายในการเรียนแต่ละวิชาจนจบหลักสูตร

1.3.3 นักศึกษาต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียนที่หน่วยงานใดบ้าง

1.3.4 นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีชั้นเรียนต่างกัน และมีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาต่างกัน จะมีความต้องการประกอบอาชีพ มีวิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียน และต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียนต่างกันหรือไม่

¹³ รหัน แดงจวง, อ้างถึงใน เกศสุตา รัชฎาวิชิตกุล, รายงานผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยทางด้านจิตวิทยาและภูมิหลังทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะวิศวกรรมศาสตร์ของมหาวิทยาลัยเอกชนในกรุงเทพมหานคร (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2544), หน้า 32-34.

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาเฉพาะนักศึกษากฎหมายชั้นปีที่ 3 และปีที่ 4 คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ปีการศึกษา 2552 เกี่ยวกับเป้าหมายในการประกอบอาชีพหลังจากจบการศึกษา เกี่ยวกับวิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียนวิชากฎหมาย และเกี่ยวกับความต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียน

1.5 ประโยชน์ของผลการวิจัย

- 1.5.1 จะเป็นประโยชน์ต่อคณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ และต่อมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ในการจัดให้บริการ การเรียนการสอน แก่นักศึกษาทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน
- 1.5.2 จะเป็นประโยชน์ต่อคณาจารย์ในการให้บริการในการเรียนการสอนแก่นักศึกษา
- 1.5.3 จะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยต่อไป

1.6 นิยามศัพท์

ข้อมูลส่วนบุคคล หมายถึง เพศ ชั้นปีที่ศึกษา และ คะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาที่ผ่านมา

อาชีพที่นักศึกษาต้องการ หมายถึง อาชีพผู้พิพากษา อัยการ ทนายความ นิติกร ที่ปรึกษา กฎหมาย อาจารย์สอนกฎหมาย พนักงานสอบสวน พนักงานศาลยุติธรรม พนักงานบังคับคดี และ พนักงานคุมประพฤติ

วิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียน หมายถึง (1) การขยันหมั่นเพียร (2) การรู้จักรักษาสິงที่ได้เรียนมา (3) การคบเพื่อนที่ดี และ (4) การดำรงชีวิตอย่างเสมอต้นเสมอปลาย

การศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียน หมายถึง (1) การไปศึกษาดูงานการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ (2) ไปศึกษาดูงานการขายทอดตลาดของกรมบังคับคดี (3) ไปศึกษาดูงานการพิจารณาพิพากษาคดีที่ศาลอาญา ศาลแพ่ง และศาลปกครอง เป็นต้น (4) ไปศึกษาดูงานที่สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด และสำนักงานคุ้มครองผู้บริโภค เป็นต้น (5) การออกค่ายกฎหมายเพื่อให้คำปรึกษาด้านกฎหมายแก่ประชาชน (6) การเข้าร่วมกิจกรรมศาลจำลอง และ (7) การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับกฎหมายที่ประชาชนสนใจ

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

2.1 เกี่ยวกับความต้องการและเป้าหมาย

2.1.1 ความต้องการ

โดยภาพรวม คนไทยแต่ละคน ตามคำสอนของพุทธศาสนา มีความต้องการในชีวิต คือ ต้องการประสบความสำเร็จในการทำงาน ที่มีอยู่ 3 ระดับ คือ ระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูงสุด

1) **ความต้องการระดับต้น** มี 7 ข้อ คือ (1) อายุยืน (อายุวัฒน์) (2) ความร่ำรวย (ธนวัฒน์) (3) ความยิ่งใหญ่ (สิริวัฒน์) (4) ความมีอำนาจ (ยศวัฒน์) (5) ความมั่นคงเข้มแข็ง (พลวัฒน์) (6) ชื่อเสียง (ฉลวยวัฒน์) และ (7) ความสะดวกสบาย (สุขวัฒน์) ความต้องการทั้ง 7 อย่าง ดังกล่าวมานี้ องค์การ UNESCO ของสหประชาชาติ¹⁴ ได้ประกาศใช้เป็นดัชนีชี้วัดความเจริญของมนุษย์

2) **ความต้องการระดับกลาง** เป็นระดับอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความสุขที่จะพึงได้รับในอนาคต ได้แก่ การได้รับความสุขในสัมปรายภพ (คือสวรรค์ชั้นต่างๆ) และ

3) **ความต้องการระดับสูงสุด** คือ นิพพาน ซึ่งได้แก่ การดับกิเลสอย่างสิ้นเชิง

สำหรับประเทศตะวันตก เช่น สหรัฐอเมริกา คนอเมริกันมีความต้องการ 2 ระดับคือ ระดับต้น ได้แก่ ความร่ำรวย เกียรติยศชื่อเสียง ตำแหน่งหน้าที่การงานและอำนาจ และระดับกลาง คือ มีความสุขในสัมปรายภพ

ในบริบทของการวิจัยนี้ เน้นเฉพาะความต้องการระดับต้นเท่านั้น ซึ่งอับราฮัมส์ มาสโลว์ นักวิชาการได้เสนอระดับความต้องการของมนุษย์ว่ามีอยู่ 5 ขั้น คือ ขั้นที่หนึ่ง คือ ความต้องการทางร่างกาย (Physiological Needs) เช่น ปัจจัยสี่ เป็นต้น ขั้นที่สอง คือ ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยหรือสวัสดิภาพ (Safety Needs) ขั้นที่สาม คือ ความต้องการทางสังคม (Social Needs) ขั้นที่สี่ คือ ความต้องการนับถือตนเอง หรือความต้องการได้รับความยกย่องจากผู้อื่น (Esteem Needs) และขั้นที่ห้า คือ ความต้องการพัฒนาศักยภาพของตนเองให้ถึงที่สุด (Self Actualization) ตามความคิดของมาสโลว์ คนเราต้องได้ขั้นที่หนึ่งก่อนจึงจะได้ขั้นที่สองและขั้นอื่นๆ เป็นลำดับไป แต่จากการวิจัยเพื่อทดสอบความต้องการตามลำดับขั้นของมาสโลว์เรื่องหนึ่ง

¹⁴ สิริภพ เหล่าลาภะ, พุทธศาสตร์การเมือง, หน้า 59.

ปรากฏว่า ผลการวิจัยไม่ตรงกับทฤษฎี กล่าวคือ การสนองความต้องการของบุคคล ไม่ได้เป็นไปตามลักษณะตามลำดับชั้นดังที่มาสโลว์อ้าง¹⁵

นักวิชาการอีกคนหนึ่ง คือ แม็คเคลลแลนด์ (McClelland)¹⁶ ซึ่งมีผลการวิจัยเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง ตามทฤษฎีของเขานั้น เขามีความเชื่อว่า ความต้องการของคนที่จะเป็นแรงจูงใจที่สำคัญมี 3 ประการ คือ

- 1) ความต้องการประสบความสำเร็จ (Need for Achievement หรือ nAch)
- 2) ความต้องการความรักความผูกพัน (Need for Affiliation หรือ nAff) และ
- 3) ความต้องการอำนาจบารมี (Need for Power หรือ nPow)

แม็คเคลลแลนด์ ได้ทำการวิจัยตามแนวความคิดความต้องการทั้ง 3 ประการดังกล่าว และได้สรุปผลการวิจัยที่น่าสนใจไว้ดังนี้

1) บุคคลที่ต้องการประสบผลสำเร็จสูง (nAch) จะแสวงหาแนวทางเพื่อก้าวไปข้างหน้า จะใช้ความพยายามเพื่่มุ่งสู่ความสำเร็จ และจะมีความรับผิดชอบในการแก้ปัญหาต่างๆ จากการศึกษาของแม็คเคลลแลนด์พบว่าร้อยละ 85 ของนักศึกษาที่มีความต้องการประสบผลสำเร็จสูง จะเข้าสู่อาชีพที่ต้องการบุคคลที่มีความสามารถที่จะเผชิญกับความเสี่ยงและการตัดสินใจ และมีโอกาสที่จะประสบผลสำเร็จที่ยิ่งใหญ่ เช่น งานการจัดการธุรกิจ เป็นต้น

2) บุคคลที่ต้องการความรักความผูกพันสูง (nAff) แม็คเคลลแลนด์ มองความต้องการนี้คล้ายกับความต้องการระดับที่ 3 ของมาสโลว์ เขาได้สรุปผู้มีความต้องการทางด้านนี้สูงไว้ว่า พวกนี้ได้จัดลำดับความสำคัญ ความต้องการที่อยากจะอยู่ร่วมกับผู้อื่น มากกว่าความต้องการเพื่อความสำเร็จ ตัวอย่างเช่น จากการศึกษาโดยการทดลองการให้มีโอกาสเลือกผู้ช่วยในการทำงานอย่างหนึ่งพบว่าบุคคลที่ต้องการประสบผลสำเร็จสูง (nAch) จะเลือกผู้ช่วยที่มีคุณสมบัติแสดงถึงความสามารถเป็นสำคัญ ส่วนบุคคลที่ต้องการความรักความผูกพันสูง (nAff) จะเลือกเพื่อนของเขาเองมาเป็นผู้ช่วยร่วมงาน จะเห็นได้ชัดว่า บุคคลที่มีความต้องการความรัก ความผูกพันสูง จะตัดสินใจโดยยึดถือความสบายใจในการทำงานมากกว่าที่จะยึดถือความสำเร็จของงาน

3) บุคคลที่มีความต้องการอำนาจบารมีสูง (nPow) ซึ่งหมายถึง ความปรารถนาอยากได้อำนาจบารมีเพื่อนำไปใช้ควบคุมกำกับผู้อื่น บุคคลผู้ต้องการมีอำนาจบารมีสูงตาม

¹⁵ Edward E. Lower, "Satisfaction and Behavior," in **Motivation and Worth Behavior**, Edited by Richard M. Steers and Lyman W. Portor (New York: McGraw-Hill, 1979), p.296.

¹⁶ McClelland, อ้างถึงใน <http://mkpayap.payap.ac.th/course/mk210/f3.3.htm>.

แนวความคิดของแม็คเคลเลนดอร์ค มีความต้องการอำนาจ คือ เป็นความปรารถนาอยากมีอำนาจ บารมี สามารถเชิญชวนและดลบันดาลใจผู้อื่นให้คล้อยตามยอมรับได้

ถึงกระนั้นก็ดี ความต้องการตามทฤษฎีดังกล่าวของนักวิชาการทั้ง 2 คนก็อยู่ในบริบทของความต้องการของคนไทยและคนอเมริกันในระดับที่หนึ่งหรือระดับต้นดังกล่าวมาแล้ว

2.1.2 เป้าหมายของผู้เรียนกฎหมาย คือ เรียนกฎหมายแต่ละวิชาจนจบหลักสูตรอย่างมีคุณภาพและใช้ความรู้ทางกฎหมายในหน้าที่การงานต่างๆ ที่ตนต้องการ ตั้งแต่ตำแหน่งชั้นต้นจนถึงตำแหน่งสูงสุดของแต่ละอาชีพ¹⁷ โดยใช้วิธีการที่สังคมกำหนดไว้ในบรรดาอาชีพการงานต่างๆ ที่ผู้เรียนกฎหมายต้องการจะยึดเป็นอาชีพทั้งหมด มี 4 อาชีพ คือ ผู้พิพากษา อัยการ ทนายความ และอาจารย์สอนกฎหมาย ที่ผู้ที่จบปริญญาตรีทางกฎหมายอาจยังเข้าสู่อาชีพดังกล่าวทันทีไม่ได้เพราะมีข้อบังคับของอาชีพนั่นๆว่า จะต้องมีการศึกษาอบรม และ/หรือประกอบอาชีพทางกฎหมายเป็นระยะเวลาหนึ่ง ยกตัวอย่างเช่น

1) อาชีพผู้พิพากษา ผู้ที่จะมีสิทธิ์สมัครสอบเป็นผู้ช่วยผู้พิพากษา นอกจากจะต้องมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายแล้ว ผู้สมัครต้องสอบได้เป็นเนติบัณฑิต และทำงานเป็นทนายความ พนักงานบังคับคดี พนักงานคุมประพฤติ เป็นต้น มาเป็นระยะเวลา 2 ปี เมื่อสอบเป็นผู้ช่วยผู้พิพากษาได้แล้ว ผู้สอบจะต้องรับการฝึกอบรมทั้งทางทฤษฎีและทางปฏิบัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่และงานของผู้พิพากษาเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี¹⁸

2) อาชีพอัยการ ผู้ที่จะสอบเป็นอัยการผู้ช่วยได้ต้องมีคุณสมบัติและคุณวุฒิคล้ายคลึงกับ คุณสมบัติและคุณวุฒิของผู้ที่จะเป็นผู้ช่วยผู้พิพากษา และจะมีการฝึกอบรมหลังจากสอบได้แล้วเป็นระยะเวลาหนึ่งเช่นเดียวกัน¹⁹

3) อาชีพทนายความ ผู้ที่จะได้รับอนุญาตให้จดทะเบียนเป็นทนายความได้ต้องสอบผ่านการฝึกอบรมทนายความที่จัดโดยสภาทนายความทั้งในด้านทฤษฎี ด้านปฏิบัติ และด้าน

¹⁷ โปรดคู สติติย์ เล็งไธสง, ผู้แปล, **นักกฎหมายที่ดี และศิลปะทางกฎหมาย** (สกลนคร: คณะนิติศาสตร์ วิทยาลัยเฉลิมกาญจนา, 2548) และแสวง บุญเฉลิมวิลาศ, ผศ., **รวมคำบรรยายหลักวิชาชีพนักกฎหมาย** (พิมพ์ครั้งที่ 2 แก้ไขเพิ่มเติม; กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2535).

¹⁸ ยงยุทธ แสงรุ่งเรือง, “หน่วยที่ 8 การศาลยุติธรรม ระบบงานศาลยุติธรรม,” ใน **การบริหารงานยุติธรรม** (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2; นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช, 2550), หน้า 8-27-8-31.

¹⁹ เข็มชัย ชูติวงศ์, “หน่วยที่ 7 การอัยการ ระบบงานและบทบาทของอัยการ,” ใน **การบริหารงานยุติธรรม** (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2; นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช, 2550), หน้า 7-17-7-18. และ โปรดคู <http://www.pamook.com>.

คุณธรรมจริยธรรม และต้องมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ครบถ้วน²⁰

(4) อาชีพอาจารย์สอนกฎหมายในมหาวิทยาลัย ผู้ที่จะเป็นอาจารย์สอนกฎหมายได้ ต้องจบการศึกษาระดับปริญญาโททางกฎหมายขึ้นไป นักศึกษากฎหมายที่จะเป็นอาจารย์ต้องศึกษาต่อปริญญาโทจนได้รับปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิตหรือนิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต²¹

ส่วนอาชีพนักกฎหมายนอกจากนี้ เช่น นิติกร พนักงานสอบสวน พนักงานบังคับคดี พนักงานคุมประพฤติ และพนักงานศาลยุติธรรม เป็นต้น มหาวิทยาลัยอินเดีย นา วิทยาเขตบอสตัน ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้เสนอข่าวการค้นพบจากการศึกษาระดับชาติเรื่องหนึ่ง เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2553 ว่านักศึกษากฎหมายที่ต้องการทำงานในบริษัททนายความเอกชน ลดลงจากร้อยละ 58 เป็นร้อยละ 50 ในปีค.ศ.2009 และเนื่องจากการถดถอยทางเศรษฐกิจเมื่อเร็ว ๆ นี้ นักศึกษากฎหมายแสวงหางานกฎหมายภาครัฐเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 33 เมื่อเปรียบเทียบกับร้อยละ 29 ในปีค.ศ.2008²² สำหรับประเทศไทยผู้ที่เป็นิติศาสตรบัณฑิตก็อาจแสวงหางานภาครัฐโดยสมัครเข้าสอบเมื่อหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเปิดรับสมัคร หรือไปสมัครสอบภาค ก. ที่สำนักงานก.พ. ไว้ก่อนก็ได้ ถึงกระนั้นผู้สมัครสอบก็ต้องเตรียมตัวศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับกฎหมายและอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำแหน่งนั้นๆ อย่างดีและลึกซึ้งด้วย²³

ในอาชีพตำแหน่งต่างๆ ดังกล่าวมานี้ตำแหน่งผู้พิพากษาเป็นตำแหน่งที่ได้รับความนิยมยกย่องมากที่สุด เพราะเป็นตำแหน่งงานตุลาการ รองลงมาก็อาจเป็นอัยการ อาจารย์สอนกฎหมาย นิติกร และทนายความ ซึ่งไม่เป็นตำแหน่งทางตุลาการ ซึ่งค่อนข้างจะแตกต่างจากประเทศสหรัฐอเมริกา ผู้พิพากษาและทนายความได้รับความนิยมยกย่องจากประชาชนลดหลั่นกันลงมา ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้พิพากษาศาลสหรัฐส่วนใหญ่แต่งตั้งมาจากทนายความที่ประกอบอาชีพ

²⁰ <http://www.tanai-likit.com> และกมลทิพย์ คดีการ, รศ.ดร., “หน่วยที่ 6 การทนายความ,” ใน การบริหารงานยุติธรรม (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2; นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช, 2550), หน้า 6-30-6-33.

²¹ สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา, เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548 และแนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2548 (กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ, 2549), หน้า 36.

²² Study Finds Law Students Shifted Employment Expectations in 2009 <http://newsinfo.iu.edu/news/page/normal/13015.html> 7/10/2553.

²³ เช่นกฎหมายเกี่ยวกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กฎหมายเกี่ยวกับการสอบสวนคดีพิเศษ กฎหมายเกี่ยวกับการคุมประพฤติ กฎหมายเกี่ยวกับการราชทัณฑ์และกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เป็นต้น

อยู่ และผู้ที่แต่งตั้งคือประธานาธิบดี โดยได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาหรือสภาเซเนต ส่วนอัยการนั้นดูจะไม่ใช่อาชีพที่มั่นคงนัก เพราะมาจากการเลือกตั้ง หรือแต่งตั้งทางการเมือง²⁴

2.2 วิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียน

สังคมไทยและสังคมอเมริกันต่างก็จัดให้มีวิธีการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย คือ หนึ่งจัดให้มีการศึกษาตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนถึงชั้นอุดมศึกษา และสองจัดให้มีงานต่างๆ รองรับผู้ที่สำเร็จการศึกษา คนที่จะประสบความสำเร็จจึงต้องขยันในการเรียน ในการทำงาน โดยทำงานหนักอย่างต่อเนื่อง และอย่างเฉลียวฉลาด ในกระบวนการดังกล่าวนี้ นักวิชาการอเมริกัน²⁵ ได้แบ่งประเภทของการปรับตัวของคนอเมริกันไว้ 5 ประเภท คือ

- 1) พวกคล้อยตาม ได้แก่ คนที่ต้องการเป้าหมายที่สังคมกำหนดไว้ คือ ความร่ำรวย ความมีเกียรติยศชื่อเสียง หน้าที่การงาน และอำนาจ โดยดำเนินการตามวิธีการที่สังคมกำหนดไว้ คือ ขยันเรียนหนังสือจนจบ และทำงานหนักอย่างขยันขันแข็งและเฉลียวฉลาด
- 2) พวกคิดใหม่ทำใหม่ ได้แก่ คนอเมริกันที่ต้องการบรรลุเป้าหมายที่สังคมกำหนดไว้ เช่นเดียวกัน คือ ความร่ำรวย เกียรติยศ ตำแหน่งหน้าที่การงานและอำนาจ แต่ไม่สามารถดำเนินการตามวิธีการที่สังคมกำหนดไว้ได้ เนื่องจากเป็นคนด้อยโอกาสทางการศึกษา หรือเป็นคนกลุ่มน้อยที่ยากจน จึงหันไปหาวิธีการที่สังคมไม่ได้กำหนดไว้ เช่น ทำผิดกฎหมายบ้านเมือง จนบรรลุเป้าหมายได้ เช่น เป็นเจ้าพ่อ หรือผู้มีอิทธิพล (Mafia)
- 3) พวกทำตามแบบพิธี ได้แก่ คนอเมริกันที่ไม่ได้ต้องการเป้าหมายที่สังคมกำหนดไว้ แต่ก็ทำตามวิธีการที่สังคมกำหนด คือ เรียนหนังสือ และทำงานเท่าที่จะทำได้
- 4) พวกถอยหลังเข้าคลอง ได้แก่ คนอเมริกันที่ไม่สามารถทำตามวิธีการที่สังคมกำหนดไว้ และไม่สามารถทำตามวิธีการที่พวกคิดใหม่ทำใหม่กำหนดไว้ จึงหันไปใช้ยาเสพติดหรือสิ่งมอมเมาต่างๆ เพื่อหาความสุขไปวันหนึ่งๆ
- 5) พวกปฏิวัติ ได้แก่ คนอเมริกันที่ไม่เห็นด้วยกับวิธีการและเป้าหมายที่สังคมกำหนดไว้ โดยปฏิวัติวิธีการใหม่ และเป้าหมายใหม่ เช่น ปีนเขาเอเวอร์เรสต์ ใต้เส้นลวดขำน้ำตกในแองการ่า เป็นต้น ซึ่งกินเนสบุ๊คมักจะนำไปลงเผยแพร่

²⁴ James A. Fagin, **Criminal Justice** (Boston: Pearson Education, 2003), p.290.

²⁵ อังถึงโน อรรถนพ ชูบำรุง, รศ.ดร., “การป้องกันและควบคุมอาชญากรรม,” ใน **การบริหารงานยุติธรรม** (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2; นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช, 2550) หน้า 1, 14 และอ้างถึงใน John E. Conklin, **Criminology** (8th ed.; Boston: Pearson Education, 2004), pp.148-151.

การแบ่งประเภทของการปรับตัว เป็น 5 ประเภท ดังกล่าวนั้น น่าจะนำมาปรับใช้กับคนไทยได้เช่นเดียวกัน แต่ในบริบทนี้จะเน้นการปรับตัวแบบคล้อยตาม อย่างไรก็ตามที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงบัญญัติเป็นแนวทางปฏิบัติไว้²⁶ คนไทยที่ต้องการบรรลุเป้าหมายในการเรียนและการทำงานดังกล่าวมาข้างต้น ต้องปฏิบัติตามหลักการ 4 ข้อ ดังต่อไปนี้ คือ

- 1) ขยันหมั่นเพียร (อุฏฐานสัมปทา) เช่น ขยันหมั่นเพียรในการเรียน การทำงาน หนักเอาเบาสู้ ซื่อตรงต่อหน้าที่ ซื่อสัตย์สุจริต เป็นต้น
- 2) รู้จักรักษาส่สิ่งทีเรียนรู้มาได้ (อารักขสัมปทา) เช่น ฟังการบรรยายมาแล้ว เมื่อไม่เข้าใจก็สอบถามอาจารย์ผู้บรรยาย ไปทบทวนคำบรรยาย ไปค้นคว้าเพิ่มเติม เป็นต้น
- 3) คบเพื่อนที่ดี (กัลยาณมิตตตา) เช่น คบเพื่อนที่ชอบเรียนหนังสือ ชอบทำงาน มีความประพฤติดี มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นต้น
- 4) ดำรงชีวิตอย่างเสมอต้นเสมอปลาย (สมชีวิตา) เช่น ขยันหมั่นเพียรในการเรียนตั้งแต่ต้นภาคการศึกษาจนปลายภาคการศึกษา เป็นต้น

ในบริบทนี้ ศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ ได้กล่าวไว้ในเรื่องความมีหัวใจหมายความว่า ความรู้ทั้งหลายเกิดขึ้นได้จากการฝึกศึกษาตลอดเวลาไม่หยุดยั้ง ความคิดพิจารณาทบทวน และความคิดตัดสินใจเด็ดขาด คุณธรรมดังกล่าวมานี้ เป็นของเฉพาะตัวบุคคลสอนกันไม่ได้²⁷ ในประเด็นเดียวกันนี้ ศาสตราจารย์ประพนธ์ ศาตะมาน ให้ความเห็นในบทความ เรื่อง “เรียนกฎหมายอย่างไรจึงจะได้ดี” ว่า “...ดูฎีกาแล้วคิดไปด้วยว่า จริงอย่างศาลฎีกาเขาว่าไหม ถ้าไม่ชอบใจ เราจะทำเหตุผลมาอ้างให้ดีกว่าของท่านได้หรือไม่ ถ้าอยากเก่งขึ้นไปอีก ต้องค้นคว้าว่าก่อนๆ ฎีกาฉบับนั้นศาลฎีกาเคยตัดสินไว้ว่าอย่างไร เหมือนหรือขัดกันอย่างไร

การอ่านกฎหมายที่ได้นั้น หลักเกณฑ์หรือข้อยกเว้นต่างๆ ผู้อ่านต้องสามารถยกตัวอย่างได้โดยไม่ซ้ำกับคำสอนของอาจารย์ ถ้ายังยกตัวอย่างไม่ได้ เรียกว่ายังใช้ไม่ได้

เรียนกฎหมายใหม่ๆ ควรจะหาเพื่อนสัก 2-3 คน ควรเลือกเพื่อนที่เอาถ่านหรือเก่งสักหน่อย แล้วหัดได้ถาม ขอบความเห็น ต่างคนต่างถามแสดงความเห็นต่อกันเถียงกัน สิ่งใดที่มีความคิดเห็นไม่ตรงกันและไม่ยอมกัน ก็ไปถามอาจารย์ดูว่า ท่านเห็นอย่างไร ฟังแล้วไม่ต้องเชื่อเสมอไปว่าท่านถูกเอามาคิดก่อน จึงค่อยเชื่อ...”²⁸

²⁶ พระราชวรมุนี (ประยูรย์ ปยุตโต), *พจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลธรรม*, หน้า 138.

²⁷ อ้างถึงใน ธาณินทร์ กรัยวิเชียร, ศ. และ อภิชน จันทระเสน, *คำแนะนำนักศึกษากฎหมาย*, หน้า 282-283.

²⁸ *เรื่องเดียวกัน*.

รหัน แดงจวง ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยทางจิตวิทยาที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาหลังมัธยมศึกษา: กรณีศึกษาโครงการบูรณาการ” โดยมีวัตถุประสงค์ 2 ข้อคือ (1) เพื่อสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาหลังมัธยมศึกษาที่เป็นทั้งนักศึกษาโครงการบูรณาการและนักศึกษาโครงการปกติในสถาบันอุดมศึกษา และ (2) เพื่อแสวงหาคำตอบเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาในปัจจุบัน และปัจจัยเชิงจิตวิทยาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในโครงการบูรณาการและนักศึกษาโครงการปกติจากวิทยาลัยครู 14 แห่ง และมหาวิทยาลัย 2 แห่ง จำนวน 340 คน ซึ่งได้รับการคัดเลือกโดยวิธีการสุ่มแบบง่าย และนักศึกษากลุ่มนี้เป็นผู้กรอกแบบสอบถาม นอกจากนี้ นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาสูงสุดในแต่ละโครงการอีก 32 คน เป็นผู้รับการสัมภาษณ์หรือเขียนกรณีศึกษา การศึกษานี้พบปัจจัยสำคัญเชิงจิตวิทยา 9 ตัว คือ (1) คุณลักษณะของผู้สอน (2) การบริหารหลักสูตรและการบริการ (3) ภูมิหลังของผู้เรียน (4) การบริการของสถาบัน (5) คุณลักษณะของผู้เรียนและสิ่งแวดล้อม (6) วิธีการสอน (7) ภาระหน้าที่ของผู้เรียน (8) เจตคติของผู้เรียน และ (9) แรงจูงใจของผู้เรียน เป็นปัจจัยที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา²⁹

2.3 การศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียน

ธานินทร์ กรัยวิเชียร และอภิชน จันทรเสน ได้พูดถึงกิจกรรมนอกหลักสูตรที่มหาวิทยาลัยต่างๆ จัดให้นักศึกษา เช่น การจัดตั้งและทำงานค่ายอาสาสมัคร การจัดงานสังคมสงเคราะห์ การจัดสัมมนาทางวิชาการ การจัดศาลจำลอง และการฝึกงานในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการเพิ่มพูนประสบการณ์ความรู้แก่นักศึกษา³⁰ เป็นต้น

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอมอรี ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้จัดโปรแกรมการศึกษานอกห้องเรียน (field placement) มากมายให้นักศึกษาชั้นปีที่ 2 และปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2009 โดยนักศึกษาต้องใช้เวลาสัปดาห์ละ 10 ชั่วโมง ตลอดระยะเวลาที่มากกว่า 12 สัปดาห์ รวมเป็นจำนวนชั่วโมงทั้งหมด 120 ชั่วโมง เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้และประสบการณ์ทางกฎหมายเพิ่มเติม นักศึกษาเหล่านี้จะทำงานร่วมกับทนายความ อัยการ หรือผู้พิพากษาในองค์กรต่างๆ เช่น กันกับทนายความที่ทำงานในโครงการ Atlanta Legal Aid หรือ the Georgia Innocence Project หรือในสำนักงานที่ปรึกษากฎหมายของบริษัทโคคาโคลา หรือในสำนักงานอัยการทั้งของมลรัฐและรัฐบาลกลางและในศาลต่างๆ เป็นต้น จากรายงานของนักศึกษาที่เข้าโครงการพบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจที่ได้

²⁹ รหัน แดงจวง, อ้างถึงใน เกศสุดา รัชฎาวิชิตกุล, เรื่องเดิม, หน้า 32-34.

³⁰ ธานินทร์ กรัยวิเชียร, ศ. และอภิชน จันทรเสน, เรื่องเดียวกัน, หน้า 16, 144-153.

ไปทำงานและได้รับความรู้และประสบการณ์มาก³¹ นอกจากนี้คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยแม็กกิล ประเทศแคนาดา ได้จัดให้มีวิชาที่ไม่มีเครดิตและมีเครดิตทั้งในคณะและนอกคณะนิติศาสตร์แก่นักศึกษาปริญญาตรีนิติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย ที่สำคัญยิ่งคือโครงการความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยแม็กกิลกับมหาวิทยาลัยต่างประเทศ ที่นักศึกษาสามารถเรียนวิชานอกคณะนิติศาสตร์ที่มีคะแนน 15 เครดิต และวิชาที่ไม่มีคะแนนอีก 6 เครดิต รวมเป็น 21 เครดิต³²

คณบดีคณะนิติศาสตร์ปริดี พนมยงค์ ได้ให้แนวทางไว้ 12 ข้อ³³ ซึ่งสรุปได้ว่า นักศึกษาต้องเรียนอย่างจริงจังตามตารางเรียนตั้งแต่ต้นภาคการศึกษา เมื่อมีความสงสัยหรือไม่เข้าใจต้องถามอาจารย์ผู้สอน อ่านคำพิพากษาฎีกาเป็นประจำ และร่วมกันศึกษาเป็นกลุ่ม

พินิจ ทิพย์มณี และ วรณัฐ ปัญจะวัตร วิจัยเรื่อง วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนของนักศึกษาปีที่ 1 คณะนิติศาสตร์ปริดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต พ.ศ.2552 การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มเรียนดี กลุ่มเรียนปานกลาง และกลุ่มเรียนอ่อน ซึ่งผลการศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมการศึกษานอกห้องเรียนนั้น นักศึกษาต้องการให้มีการสอนเพิ่มเติมเกี่ยวกับกฎหมายหลังเลิกเรียน และผู้วิจัยได้เสนอแนะกิจกรรมการศึกษานอกห้องเรียน เช่น การไปศึกษาและดูงานในหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ ศาลยุติธรรม และสำนักงานอัยการสูงสุด เป็นต้น³⁴

2.4 นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีชั้นเรียนต่างกัน และมีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาที่ต่างกัน จะมีความแตกต่างกันในเป้าหมายของการประกอบอาชีพ ในวิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียน และ ในความต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียน

2.4.1 เพศ

1) การวิจัยในต่างประเทศ

³¹ Academics: Field Placement Program <http://www.law.emory.edu/academics/academic-programs/field-placement-program.html> 7/10/53.

³² Non-course Credits and Outside Credits <http://www.mcgill.ca/law-studies/undergrad-programs/bachelor/credits/>.

³³ คณิต ณ นคร, ศ.ดร., “หลักการเรียน 12 ข้อ,” คู่มือปฐมนิเทศนักศึกษาคณะนิติศาสตร์ปริดี พนมยงค์ 2552 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2552), หน้า 68.

³⁴ พินิจ ทิพย์มณี, รศ. และวรณัฐ ปัญจะวัตร, รายงานผลการวิจัยเรื่องวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนของนักศึกษาปีที่ 1 คณะนิติศาสตร์ปริดี พนมยงค์ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2552), หน้า 157.

Kolb ได้สำรวจแบบการเรียนรู้ของกลุ่ม นักศึกษาปริญญาตรี ปริญญาโท และกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพ จำนวน 2,628 คน พบว่าโดยเฉลี่ยแล้ว หญิงจะได้รับคะแนนจากประสบการณ์เชิงรูปธรรม (CE) สูงกว่าชาย ในขณะที่ชายได้รับคะแนนจากแนวคิดนามธรรม (AC) สูงกว่าหญิง ส่วนการสังเกตเชิงไตร่ตรอง (RO) ปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม Kolb ได้สรุปว่าความแตกต่างของคะแนนที่ชายและหญิงได้รับนั้น อาจเป็นผลกระทบที่ได้มาจากตัวแปรอื่น เช่น การศึกษา อาชีพ และประสบการณ์ที่ผ่านมา³⁵

Watkin และ Hattie ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการเรียนกับเพศของนักศึกษามหาวิทยาลัยนิวอิงแลนด์ จำนวน 518 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแบบสอบถามการศึกษายุติกรรมของ Biggs (1979) ผลการวิจัยปรากฏว่าชายและหญิงมีวิธีการเรียนรู้แตกต่างกัน กล่าวคือชายจะให้ความสำคัญกับข้อเท็จจริงและเน้นในรายละเอียดของเนื้อหาวิชา มีวิธีการเรียนโดยใช้การท่องจำเป็นหลัก และมุ่งหวังต่อรางวัลที่จะได้รับ อาทิเช่นคะแนน และคำชมเชย เป็นต้น ในขณะที่หญิงจะให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องของความหมายและความเข้าใจ มีนิสัยรักการอ่าน และมีแรงจูงใจต่อการได้พัฒนาความสามารถและได้รับการตอบสนองตามความสนใจของตนเอง³⁶

2) การวิจัยในประเทศ

นภาพร เมฆรักษานิษ (2514) ได้ศึกษาเชิงเปรียบเทียบระหว่างนิสัยในการเรียนเจตคติในการเรียนกับเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แบบสำรวจนิสัยในการเรียน และเจตคติในการเรียนของ Brown และ Holtzmann ปรากฏว่านักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีนิสัยในการเรียน และเจตคติในการเรียนไม่แตกต่างกัน³⁷

ชวนสิทธิ์ สุชาติ ได้ศึกษาเชิงเปรียบเทียบระหว่างเพศกับแบบการเรียนรู้ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ ชั้นปีการศึกษาที่ 4 ผลปรากฏว่านิสิตที่มีเพศต่างกันจะมีแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม แบบพึ่งพา และแบบอิสระแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยนิสิตหญิงมีแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและแบบพึ่งพาสูงกว่านิสิตชาย ในขณะที่นิสิตชายมีแบบการเรียนรู้แบบอิสระสูงกว่านิสิตหญิง³⁸

³⁵ David A. Kolb, อ้างถึงใน ราชพร บำรุงศรี, “การวิเคราะห์แบบการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาต่างสาขาวิชาตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535), หน้า 24.

³⁶ Watkin และ Hattie, อ้างถึงใน ราชพร บำรุงศรี, เรื่องเดียวกัน, หน้า 24.

³⁷ นภาพร เมฆรักษานิษ, อ้างถึงใน ราชพร บำรุงศรี, เรื่องเดียวกัน, หน้า 25.

³⁸ ชวนสิทธิ์ สุชาติ, อ้างถึงใน ราชพร บำรุงศรี, เรื่องเดียวกัน, หน้า 25.

2.4.2 ระดับชั้นปีการศึกษา

1) งานวิจัยในต่างประเทศ

Garvey, et al. ได้ศึกษาแบบการเรียนของนักศึกษาเภสัชศาสตร์ชั้นปีการศึกษาที่ 1, 2 และ 3 ของมหาวิทยาลัยแอมสเตอร์ดัม จำนวน 501 คน ผลการวิจัยปรากฏว่านักศึกษาเภสัชศาสตร์มีแบบการเรียนแบบเอกนัย (ร้อยละ 50.8) มากกว่าแบบอื่นๆ และเมื่อเปรียบเทียบแบบการเรียนกับระดับชั้นปีการศึกษา ปรากฏว่านักศึกษาในแต่ละชั้นปีมีแบบการเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อแยกเปรียบเทียบตามความสามารถในการเรียนรู้แต่ละด้านคือ CE, RO, AC และ AE ของแต่ละชั้นปีการศึกษา ปรากฏว่านักศึกษามีลักษณะ RO ลดลงจากชั้นปีที่ 1 ไปยังชั้นปีที่ 4 ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่าการเรียนการสอนในชั้นปีการศึกษาที่ 1 เป็นการวางพื้นฐานให้นักศึกษาเข้าใจแนวทฤษฎีต่างๆ เพื่อนำไปปฏิบัติใช้ในชั้นปีการศึกษาที่สูงขึ้น³⁹

2) งานวิจัยในประเทศ

คำริ กุลประสิทธิ์ ได้ศึกษาแบบการเรียนของนักศึกษาคณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2531 จำนวน 133 คน โดยพัฒนาและดัดแปลงแบบวัดการเรียนของ Grasha และ Reichmann ผลการวิจัยปรากฏว่านักศึกษาเทคนิคการแพทย์ ชั้นปีการศึกษา 1, 2, 3 และ 4 มีแบบการเรียนแบบแข่งขันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างระดับชั้นปีการศึกษากับแบบการเรียนอิสระ แบบพึ่งพา แบบหลีกเลี่ยง และแบบร่วมมือ⁴⁰

ทัศนีย์ ศิริวัฒน์ ได้ศึกษาแบบการเรียนของคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 382 คน โดยใช้แบบวัดการเรียนของ Grasha และ Reichmann ปรากฏว่านักศึกษาคณะรัฐศาสตร์ ชั้นปีการศึกษาที่ 1, 2, 3 และ 4 มีแบบการเรียนแบบแข่งขัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ⁴¹

ราชพร บำรุงศรี ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์แบบการเรียนของนิสิตนักศึกษาต่างสาขาวิชาตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ พบประการหนึ่งว่า นักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ได้รับคะแนน AC-CE สูงกว่านักศึกษาสาขาวิชาสังคมศาสตร์และสาขาวิชาอื่นๆ แต่ไม่พบว่านักศึกษาต่างระดับชั้นการศึกษามีแบบการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ⁴²

³⁹ Garvey, et al., อ้างถึงใน ราชพร บำรุงศรี, เรื่องเดียวกัน, หน้า 22-23.

⁴⁰ คำริ กุลประสิทธิ์, อ้างถึงใน ราชพร บำรุงศรี, เรื่องเดียวกัน, หน้า 23-24.

⁴¹ ทัศนีย์ ศิริวัฒน์, อ้างถึงใน ราชพร บำรุงศรี, เรื่องเดียวกัน, หน้า 24.

⁴² ราชพร บำรุงศรี, เรื่องเดียวกัน.

2.4.3 คะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา

พินิจ ทิพย์มณี และวรรณุช ปัญจะวัตร (2552) ศึกษาเรื่องวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนของนักศึกษาปีที่ 1 คณะนิติศาสตร์ปริติ พนมยงค์ ได้แบ่งนักศึกษาออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มเรียนอ่อน กลุ่มเรียนปานกลาง และกลุ่มเรียนดี ผู้วิจัยพบว่าในด้านความสามารถรับรู้ของนักศึกษา ไม่ว่าจะเป็นนักศึกษากลุ่มใด มีความเห็นเหมือนกัน คือ อ่านหนังสือแล้วไม่จำ แต่กลุ่มเรียนอ่อนไม่ค่อยเข้าใจวิชาที่เรียนถึงร้อยละ 44 เรียนไม่ทันเพื่อน ร้อยละ 32 มีความพยายามในการอ่านหนังสือน้อย ร้อยละ 40 แต่ยังมุ่งมั่นที่จะเรียนและชอบที่จะเรียน ซึ่งต้องแก้ปัญหาในปัจจุบัน ส่วนในด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ พบว่าทั้งนักศึกษากลุ่มเรียนดีและเรียนอ่อนส่วนใหญ่ยังเชื่อว่าตนเองกระตือรือร้นอย่างมากในสิ่งที่ศึกษาอยู่ แต่นักศึกษากลุ่มเรียนอ่อนเห็นว่าตนเองมีการทบทวนการอ่านหนังสือน้อยถึงร้อยละ 32 กลุ่มเรียนอ่อนยังขาดเรียนมากที่สุด ร้อยละ 16 ไม่ทบทวนบทเรียนอย่างสม่ำเสมอ ร้อยละ 40 แต่จะทบทวนบทเรียนแต่เฉพาะในช่วงสอบเท่านั้น ร้อยละ 52 นักศึกษากลุ่มเรียนอ่อนมีสมาธิในการเรียนน้อยที่สุด ร้อยละ 32 ทั้งสองกลุ่มมีความเห็นเช่นเดียวกันว่าตนเองมุ่งทำการสอบอย่างเต็มที่จนสุดความสามารถ และพยายามอย่างเต็มที่แล้วแม้เป็นวิชาที่ไม่ชอบ ขณะที่ผู้สอนบรรยาย นักศึกษาจะถามผู้สอนทันทีเมื่อมีข้อสงสัย และทุกกลุ่มมีความเห็นเหมือนกันว่าในการเตรียมตัวสอบทุกครั้งนักศึกษามีเวลาเตรียมตัวน้อย⁴³

นภาพรณ จันทรศัพท ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต พบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษาที่มีผลการเรียนต่ำกว่า 2.00 ในระดับมาก ได้แก่ ปัจจัยในด้านการตั้งเป้าหมายในชีวิต และ ปัจจัยในด้านการเลือกอาชีพในอนาคต แต่เมื่อทดสอบสมมติฐานแล้วกลับพบว่า การตั้งเป้าหมายในชีวิต และ การเลือกอาชีพในอนาคต ไม่มีผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่มีผลการเรียนต่ำกว่า 2.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ⁴⁴

⁴³ พินิจ ทิพย์มณี, รศ. และวรรณุช ปัญจะวัตร, เรื่องเดิม, หน้า 152-153.

⁴⁴ นภาพรณ จันทรศัพท, รายงานผลการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2547), หน้า 107.

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษา “ความต้องการของนักศึกษากฎหมายคณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ในการเรียนรู้เพิ่มเติมนอกห้องเรียน” วิธีดำเนินการวิจัยได้นำเสนอเป็นขั้นตอนดังนี้

- 3.1 ประชากรที่ศึกษา
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรที่ศึกษา

ประชากรที่ศึกษา คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา พ.ศ.2552 คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต โดยได้ทำการศึกษาทั้งหมดรวม 407 คน มีผู้ตอบแบบสอบถามกลับคืนมา 199 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ จึงได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย แบบสอบถามมี 3 ลักษณะ คือ

1) แบบตรวจสอบรายการ (Check List) โดยให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง เช่น

☐

เพศชาย

☐

เพศหญิง

2) แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความต้องการ หรือระดับการปฏิบัติที่ได้เคยกระทำ ซึ่งมี 5 ระดับ คือ

- 1 = น้อยที่สุด
 2 = น้อย
 3 = ปานกลาง
 4 = มาก
 5 = มากที่สุด

3) แบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended) โดยการเว้นเนื้อที่ไว้ให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบ หรือแสดงความคิดเห็นได้ตามที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการ เช่น
 คะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา โปรดระบุ.....
 สำนักงานกฎหมายที่นักศึกษาต้องการไปฝึกปฏิบัติงาน.....

3.2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ได้กำหนดขอบเขตของคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยหลังจากสร้างแบบสอบถามแล้ว ได้นำแบบสอบถามให้รองศาสตราจารย์ ดร.สรชัย พิศาลบุตร ตรวจสอบ และได้มีการแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำของอาจารย์ (โปรดดูภาคผนวก)

3.2.3 ตัวแปรของงานวิจัย

1) ตัวแปรต้น (Independent Variable) คือ สถานภาพส่วนบุคคลของนักศึกษา ได้แก่ เพศ ชั้นเรียน และคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา

2) ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ เป้าหมายในการประกอบอาชีพ วิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียน และความต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียน

(1) เป้าหมายในการประกอบอาชีพ ได้แก่ ผู้พิพากษา อัยการ ทนายความ นิติกร ที่ปรึกษากฎหมาย อาจารย์สอนกฎหมาย พนักงานคุมประพฤติ พนักงานบังคับคดี พนักงานสอบสวน และ พนักงานศาลยุติธรรม

(2) วิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียน ได้แก่

ก. ความขยันหมั่นเพียร ประกอบด้วยคำถาม 4 ข้อ คือ ข้าพเจ้าเข้าเรียนตรงเวลาและเลิกตรงเวลาทุกครั้ง ข้าพเจ้าตั้งใจฟังคำบรรยายและจดสาระสำคัญไว้ทุกครั้ง ข้าพเจ้าถามอาจารย์ผู้บรรยายเมื่อไม่เข้าใจทุกครั้ง และข้าพเจ้าทำแบบฝึกหัดตามที่อาจารย์ให้ทำทุกครั้ง

ข. การรักษาสິงที่เรีนรู่มาได้ ประกอบด้วยคำถาม 4 ข้อ คือ ข้าพเจ้าทบทวนการเรียนแต่ละครั้งหลังจากเลิกเรียนแล้ว ข้าพเจ้าค้นคว้าเพิ่มเติมหัวข้อที่เรียนมาแล้วใน

ห้องสมุดและที่อื่นๆ ข้าพเจ้าอ่านคำพิพากษากฎีกาเกี่ยวกับหัวข้อที่เรียนมาแล้ว ข้าพเจ้าท่องหลักเกณฑ์สำคัญที่ได้เรียนมาแล้ว

ค. การมีเพื่อนที่ดี ประกอบด้วยคำถาม 2 ข้อ คือ ข้าพเจ้าคบหาสมาคมกับนักศึกษาที่สนใจในการเรียนและเอาใจใส่ในการเรียน ข้าพเจ้าและเพื่อนที่คบหาสมาคมกันใช้เวลาทบทวนบทเรียนร่วมกัน

ง. การดำรงชีวิตอย่างเสมอต้นเสมอปลาย ประกอบด้วยคำถาม 4 ข้อ คือ ข้าพเจ้าทบทวนบทเรียนและท่องหลักเกณฑ์สำคัญอยู่เสมอ ข้าพเจ้าทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างสม่ำเสมอ ข้าพเจ้าอ่านคำพิพากษากฎีกาอยู่เสมอๆ ข้าพเจ้าค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมทางกฎหมายอย่างสม่ำเสมอ

(3) ความต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียน ประกอบด้วยคำถาม 27 ข้อคือ การจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทที่กระทรวงพาณิชย์ การขายทอดตลาดที่กรมบังคับคดีจัดขึ้น ตลาดหลักทรัพย์ รัฐบาล สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด สภานายความ กรมคุมประพฤติ กรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็ก สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง ศาลทหาร ศาลอาญา ศาลแพ่ง สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เข้าร่วมกิจกรรมศาลจำลองที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้น ออกค่ายกฎหมายเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน เข้าร่วมจัดนิทรรศการเกี่ยวกับกฎหมายที่ประชาชนควรรู้ เข้าร่วมให้คำปรึกษากฎหมายแก่ประชาชน และนักศึกษาคณะอื่นๆ ไปศึกษาดูงานกฎหมายเศรษฐกิจแห่งสภายุโรปที่โรงงานซีพี

3.2.4 ระดับการวัดตัวแปร

1) ตัวแปรต้น

เพศ เป็นมาตรานามบัญญัติ (Nominal Scale) ได้จำแนกเป็น (1) เพศหญิง (2) เพศชาย

ชั้นเรียน เป็นมาตรานามบัญญัติ (Nominal Scale) ได้จำแนกเป็น (1) ชั้นเรียนปีที่ 3 (2) ชั้นเรียนปีที่ 4

คะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา เป็นมาตราอันดับภาค (Interval Scale) ได้นำข้อมูลคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาของนักศึกษา มาจัดทำเป็นกลุ่ม 5 กลุ่ม ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	0.50 – 1.99	หมายถึง	ค่อนข้างอ่อน
คะแนนเฉลี่ย	2.00 – 2.49	หมายถึง	พอใช้
คะแนนเฉลี่ย	2.50 – 2.99	หมายถึง	ค่อนข้างดี
คะแนนเฉลี่ย	3.00 – 3.49	หมายถึง	ดี
คะแนนเฉลี่ย	3.50 – 3.99	หมายถึง	ดีมาก

2) **ตัวแปรตาม** ได้แก่เป้าหมายในการประกอบอาชีพ วิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียน และความต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียน คำถามของตัวแปรดังกล่าวเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ดังนี้⁴⁵

ระดับความต้องการ	ค่าน้ำหนักคะแนนของตัวเลือกตอบ
น้อยที่สุด	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ 1
น้อย	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ 2
ปานกลาง	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ 3
มาก	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ 4
มากที่สุด	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ 5

เกณฑ์การแปรผลการวิจัยของข้อมูลที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่าได้กำหนดช่วงคะแนน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.49	หมายถึง	มีความต้องการน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	1.50 – 2.49	หมายถึง	มีความต้องการน้อย
คะแนนเฉลี่ย	2.50 – 3.49	หมายถึง	มีความต้องการปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	3.50 – 4.49	หมายถึง	มีความต้องการมาก
คะแนนเฉลี่ย	4.50 – 5.00	หมายถึง	มีความต้องการมากที่สุด

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ได้ส่งแบบสอบถามไปให้นักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 เมื่อวันที่ 5 เมษายน 2553 และให้นักศึกษาตอบกลับทางไปรษณีย์ โดยให้ใส่ในซองจดหมายตอบกลับที่ได้ติดแสตมป์และที่อยู่ของผู้วิจัยเรียบร้อยแล้วโดยกำหนดให้ส่งกลับภายใน 3 สัปดาห์ การส่งแบบสอบถามไปครั้งแรกตามทะเบียนที่อยู่ของนักศึกษาจากคณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต เป็น

⁴⁵ Claire Selltitz, Marie Jahoda, Morton Deutsch and Stuart W. Cook, **Research Methods in Social Relations** (Revised Edition; New York: Holt, Rinehart and Winston, 1965), pp.366-370.

นักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 298 คน และนักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 238 คน นักศึกษาได้ตอบกลับมาจำนวน 114 คน แบบสอบถามได้ถูกส่งคืนจำนวนหนึ่ง เนื่องจากหาที่อยู่ไม่พบ หรือผู้ปกครองบอกว่าย้ายไปอยู่ที่อื่นแล้ว เมื่อครบกำหนดเวลาที่ให้ส่งแบบสอบถามคืนแล้ว ต่อมาในวันที่ 11 พฤษภาคม 2553 ได้ส่งจดหมายไปถึงผู้ที่ยังไม่ได้ตอบแบบสอบถามอีกครั้งหนึ่ง ครึ่งนี้ได้แบบสอบถามคืนมาประมาณ 60 คน จึงยังมีนักศึกษาที่ยังไม่ได้ตอบอีกจำนวนหนึ่ง ซึ่งนักศึกษากลุ่มนี้ได้มาลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่หนึ่งของปี 2553 เมื่อสัปดาห์ที่สองของเดือนมิถุนายน 2553 ผู้วิจัยได้ติดต่ออาจารย์ที่สอนวิชาต่างๆ ที่นักศึกษาที่ยังไม่ได้ตอบแบบสอบถามและได้มาลงทะเบียนเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปให้นักศึกษาเพื่อให้นักศึกษาตอบและส่งกลับคืนในวันถัดไป ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามเพิ่มอีก 25 คน รวมแบบสอบถามที่นักศึกษาตอบและได้ส่งกลับคืนมาเป็นจำนวน 199 คน เป็นนักศึกษาปีที่ 3 จำนวน 108 คน และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 91 คน เมื่อเทียบสัดส่วนกับจำนวนนักศึกษาปัจจุบันของฝ่ายทะเบียนของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต นักศึกษาปีที่ 3 มีจำนวน 175 นักศึกษาปีที่ 4 มีจำนวน 232 คน ฉะนั้นแบบสอบถามที่รวบรวมได้จากนักศึกษาปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 61.71 และแบบสอบถามที่รวบรวมได้จากนักศึกษาปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 39.22 เมื่อรวมจำนวนนักศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 4 ที่ได้ตอบแบบสอบถาม คิดเป็นร้อยละ 48.89 ของนักศึกษาทั้งหมด

3.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการคำนวณค่าทางสถิติ โดยได้นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้มาเปลี่ยนข้อมูล เป็นรหัสตัวเลข เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติดังนี้

3.4.1 การคำนวณข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ เพศ และชั้นเรียน ได้ใช้วิธีการหาค่าความถี่ (Frequency) แล้วสรุปออกมาเป็นค่าร้อยละ (Percentage)

สำหรับคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา ซึ่งเป็นข้อมูลของสถานภาพส่วนบุคคลเช่นกัน แต่เป็นคำถามปลายเปิด ได้นำข้อมูลที่ได้มาจัดทำเป็นกลุ่มคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา แล้วหาค่าความถี่ และค่าร้อยละของแต่ละกลุ่ม

3.4.2 การคำนวณข้อมูลเกี่ยวกับเป้าหมายในการประกอบอาชีพ วิธีการบรรจุเป้าหมายในการเรียน และความต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียน ซึ่งลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ได้ใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) ของแต่ละตัวแปรย่อยในตัวแปรตามที่กล่าวมาแล้ว

3.4.3 การเปรียบเทียบตัวแปรตาม ได้แก่ เป้าหมายในการประกอบอาชีพ วิธีการบรรจุเป้าหมายในการเรียน และความต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียน เมื่อจำแนกตามตัวแปรอิสระ ด้านเพศ ซึ่งจำแนกเป็นเพศหญิง เพศชาย และด้านชั้นเรียน ซึ่งจำแนกเป็นชั้นเรียนปีที่ 3 ชั้นเรียนปีที่ 4 ได้ทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปรตามจำแนกตามตัวแปรอิสระดังกล่าว ด้วย t-test

3.4.4 การเปรียบเทียบตัวแปรตาม ได้แก่ เป้าหมายในการประกอบอาชีพ วิธีการบรรจุเป้าหมายในการเรียน และความต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียน เมื่อจำแนกตามตัวแปรอิสระ ด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา ซึ่งแบ่งเป็น 5 กลุ่ม ได้ทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปรตาม จำแนกตามกลุ่มคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (ANOVA) ถ้าพบว่ามีมีความแตกต่างเป็นรายกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของรายกลุ่มในองค์ประกอบของตัวแปรตามนั้นเป็นรายคู่อีกครั้งหนึ่ง โดยใช้วิธี Scheffe Analysis⁴⁶

3.4.5 การคำนวณข้อมูลด้านความคิดเห็น เกี่ยวกับอาชีพอื่นที่เป็นเป้าหมายในการประกอบอาชีพ เกี่ยวกับสำนักงานกฎหมายที่ต้องการไปศึกษาดูงาน เกี่ยวกับสำนักงานกฎหมายที่ต้องการไปฝึกงาน เกี่ยวกับความต้องการไปศึกษาดูงานในต่างประเทศ เกี่ยวกับความต้องการไปศึกษาดูงานที่ศาลยุติธรรมอื่นๆ ซึ่งคำถามดังกล่าวมีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open Ended) ได้ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Contents Analysis) เป็นค่าความถี่ (Frequency) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย

⁴⁶ ชานินทร์ ศิลป์จารุ, รศ., การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS (พิมพ์ครั้งที่ 9; กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอส. อาร์. พรินติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด, 2551), หน้า 361-374.

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์และการนำเสนอผลการวิจัยเรื่อง “ความต้องการของนักศึกษาคณะนิติศาสตร์ ปรีดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ในการเรียนรู้เพิ่มเติมนอกห้องเรียน” นี้ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย โดยแบ่งการนำเสนอเป็น 8 ข้อ ดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้านเพศ ด้านชั้นเรียน และด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเป้าหมายในการประกอบอาชีพตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1.2.1

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียน ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อ 1.2.2

4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียน ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อ 1.2.3

4.5 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของเป้าหมายในการประกอบอาชีพ จำแนกตามสถานภาพด้านเพศ ด้านชั้นเรียน และด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อ 1.2.4

4.6 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของวิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียน จำแนกตามสถานภาพด้านเพศ ด้านชั้นเรียน และด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อ 1.2.4

4.7 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียน จำแนกตามสถานภาพด้านเพศ ด้านชั้นเรียน และด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อ 1.2.4

4.8 ผลการวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยจะได้นำเสนอผลของการวิจัย โดยเรียงลำดับการนำเสนอทั้ง 8 ข้อ ดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ด้านเพศ ด้านชั้นเรียน และด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามที่เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) มีจำนวน 2 ข้อ คือ เพศ และชั้นเรียน ส่วนคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา เป็นคำถามปลายเปิดที่ให้นักศึกษากรอกคะแนนเฉลี่ยที่นักศึกษาได้รับ ซึ่งคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาได้นำมาจัดเป็นกลุ่มโดยใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์และแปลผล ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	0.50 – 1.99	หมายถึง	ค่อนข้างอ่อน
คะแนนเฉลี่ย	2.00 – 2.49	หมายถึง	พอใช้
คะแนนเฉลี่ย	2.50 – 2.99	หมายถึง	ค่อนข้างดี
คะแนนเฉลี่ย	3.00 – 3.49	หมายถึง	ดี
คะแนนเฉลี่ย	3.50 – 3.99	หมายถึง	ดีมาก

4.1.1 สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านเพศ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ในด้านเพศ ปรากฏผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและค่าร้อยละของสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	111	55.8
หญิง	88	44.2
รวม	199	100.0

จากตารางที่ 1 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นชาย คิดเป็นร้อยละ 55.8 ที่เหลือเป็นหญิง ร้อยละ 44.2

4.1.2 สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านชั้นเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามด้านชั้นเรียน ปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและค่าร้อยละของสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านชั้นเรียน

ชั้นเรียน	จำนวน	ร้อยละ
ชั้นปีที่ 3	108	54.3
ชั้นปีที่ 4	91	45.7
รวม	199	100.0

จากตารางที่ 2 ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 54.3 และที่เหลือเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ร้อยละ 45.7

4.1.3 สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา ปรากฏผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนและค่าร้อยละของสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา

คะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ค่อนข้างอ่อน (คะแนนเฉลี่ย 0.50-1.99)	30	15.1
พอใช้ (คะแนนเฉลี่ย 2.00-2.49)	50	25.1
ค่อนข้างดี (คะแนนเฉลี่ย 2.50-2.99)	50	25.1
ดี (คะแนนเฉลี่ย 3.00-3.49)	49	24.6
ดีมาก (คะแนนเฉลี่ย 3.50-3.99)	20	10.1
รวม	199	100.0

จากตารางที่ 3 กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาก่อนข้างอ่อน คิดเป็นร้อยละ 15.1 กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาพอใช้ และก่อนข้างดี มีผู้ตอบแบบสอบถามเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 25.1 ของแต่ละกลุ่ม กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาระดับดี และดีมาก คิดเป็นร้อยละ 24.6 และ 10.1 ตามลำดับ

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเป้าหมายในการประกอบอาชีพ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ข้อที่ 1.2.1

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเป้าหมายในการประกอบอาชีพ ลักษณะแบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ได้ทำการวิเคราะห์ โดยการหาค่าเฉลี่ยของแต่ละอาชีพ และได้กำหนดเกณฑ์ในการแปลผล ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.49	หมายถึง	มีความต้องการประกอบอาชีพน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	1.50 – 2.49	หมายถึง	มีความต้องการประกอบอาชีพน้อย
คะแนนเฉลี่ย	2.50 – 3.49	หมายถึง	มีความต้องการประกอบอาชีพปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	3.50 – 4.49	หมายถึง	มีความต้องการประกอบอาชีพมาก
คะแนนเฉลี่ย	4.50 – 5.00	หมายถึง	มีความต้องการประกอบอาชีพมากที่สุด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเป้าหมายในการประกอบอาชีพ ปรากฏผลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของเป้าหมายในการประกอบอาชีพ

เป้าหมายในการประกอบอาชีพ	$\bar{X}$	S.D.	จำนวน
ผู้พิพากษา	3.72	1.06	197
อัยการ	4.07	1.03	197
ทนายความ	3.10	1.07	197
นิติกร	3.18	0.99	196
ที่ปรึกษากฎหมาย	3.40	1.04	197
อาจารย์สอนกฎหมาย	2.79	1.06	195
พนักงานคุมประพฤติ	2.75	1.18	196
พนักงานบังคับคดี	2.96	1.20	196
พนักงานสอบสวน	3.35	1.25	196
พนักงานศาลยุติธรรม	3.23	1.13	196

จากตารางที่ 4 พบว่า ค่าเฉลี่ยของเป้าหมายในการประกอบอาชีพ ที่นักศึกษาต้องการประกอบอาชีพอยู่ในเกณฑ์มากคือ อัยการและผู้พิพากษา ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 และ 3.72 ตามลำดับ ส่วนเป้าหมายในการประกอบอาชีพอื่นนั้น อยู่ในระดับเกณฑ์ปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.75-3.40 ซึ่งสามารถเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ย ของเป้าหมายในการประกอบอาชีพจากมากไปน้อยได้ ดังนี้

ลำดับที่ 1	อัยการ	($\bar{X} = 4.07$)
ลำดับที่ 2	ผู้พิพากษา	($\bar{X} = 3.72$)
ลำดับที่ 3	ที่ปรึกษากฎหมาย	($\bar{X} = 3.40$)
ลำดับที่ 4	พนักงานสอบสวน	($\bar{X} = 3.35$)
ลำดับที่ 5	พนักงานศาลยุติธรรม	($\bar{X} = 3.23$)
ลำดับที่ 6	นิติกร	($\bar{X} = 3.18$)
ลำดับที่ 7	ทนายความ	($\bar{X} = 3.10$)
ลำดับที่ 8	พนักงานบังคับคดี	($\bar{X} = 2.96$)
ลำดับที่ 9	อาจารย์สอนกฎหมาย	($\bar{X} = 2.79$)
ลำดับที่ 10	พนักงานคุมประพฤติ	($\bar{X} = 2.75$)

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการบรรจุเป้าหมายในการเรียน ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1.2.2

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการบรรจุเป้าหมายในการเรียน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ได้คำนวณหาค่าเฉลี่ยของแต่ละองค์ประกอบของวิธีการบรรจุเป้าหมายในการเรียนที่นักศึกษาได้ปฏิบัติ และได้กำหนดเกณฑ์ในการแปลผล ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.49	หมายถึง	นักศึกษาปฏิบัติน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	1.50 – 2.49	หมายถึง	นักศึกษาปฏิบัติน้อย
คะแนนเฉลี่ย	2.50 – 3.49	หมายถึง	นักศึกษาปฏิบัติปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	3.50 – 4.49	หมายถึง	นักศึกษาปฏิบัติมาก
คะแนนเฉลี่ย	4.50 – 5.00	หมายถึง	นักศึกษาปฏิบัติมากที่สุด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบรรจุเป้าหมายในการเรียน ปรากฏผล ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของวิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียน

วิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียน	$\bar{X}$	S.D.	จำนวน
ความขยันหมั่นเพียร			
ข้าพเจ้าเข้าเรียนตรงเวลาและเลิกตรงเวลาทุกครั้ง	3.82	.86	199
ข้าพเจ้าตั้งใจฟังคำบรรยายและจดสาระสำคัญไว้ทุกครั้ง	3.88	.78	199
ข้าพเจ้าถามอาจารย์ผู้บรรยายเมื่อไม่เข้าใจทุกครั้ง	3.18	.92	199
ข้าพเจ้าทำแบบฝึกหัดตามที่อาจารย์ให้ทำทุกครั้ง	3.75	.76	199
การรักษาสิ่งที่เรียนรู้มาได้			
ข้าพเจ้าทบทวนการเรียนแต่ละครั้งหลังจากเลิกเรียนแล้ว	3.19	.78	199
ข้าพเจ้าค้นคว้าเพิ่มเติมหัวข้อที่เรียนมาแล้วในห้องสมุดและที่อื่นๆ	3.39	.86	199
ข้าพเจ้าอ่านคำพิพากษาฎีกา เกี่ยวกับหัวข้อที่เรียนมาแล้ว	3.13	.94	198
ข้าพเจ้าท่องหลักเกณฑ์สำคัญที่ได้เรียนมาแล้ว	3.69	.84	199
การมีเพื่อนที่ดี			
ข้าพเจ้าคบหาสมาคมกับนักศึกษาที่สนใจในการเรียนและเอาใจใส่ในการเรียน	4.13	.87	199
ข้าพเจ้าและเพื่อนที่คบหาสมาคมกันใช้เวลาทบทวนบทเรียนร่วมกัน	3.55	.96	199
การดำรงชีวิตอย่างเสมอต้นเสมอปลาย			
ข้าพเจ้าทบทวนบทเรียนและท่องหลักเกณฑ์สำคัญอยู่เสมอ	3.48	.79	199
ข้าพเจ้าทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างสม่ำเสมอ	3.76	.74	199
ข้าพเจ้าอ่านคำพิพากษาฎีกาอยู่เสมอๆ	3.03	.85	199
ข้าพเจ้าค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมทางกฎหมายอย่างสม่ำเสมอ	3.53	.73	198

จากตารางที่ 5 พบว่าวิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียนมีองค์ประกอบที่นักศึกษาได้ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปฏิบัติมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.53 – 4.13 มีอยู่ 8 องค์ประกอบ ได้แก่ การคบหาสมาคมกับนักศึกษาที่สนใจในการเรียนและเอาใจใส่ในการเรียน ตั้งใจฟังคำบรรยายและจดสาระสำคัญไว้ทุกครั้ง เข้าเรียนตรงเวลาและเลิกตรงเวลาทุกครั้ง ทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่าง

สม่ำเสมอ ทำแบบฝึกหัดตามที่อาจารย์ให้ทำทุกครั้ง ท่องหลักเกณฑ์สำคัญที่ได้เรียนมาแล้ว เพื่อนที่คบหาสมาคมกันใช้เวลาทบทวนบทเรียนร่วมกัน ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมทางกฎหมายอย่างสม่ำเสมอ ส่วนองค์ประกอบที่นักศึกษาได้ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.03-3.48 มีอยู่ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ทบทวนบทเรียนและท่องหลักเกณฑ์สำคัญอยู่เสมอ ค้นคว้าเพิ่มเติมหัวข้อที่เรียนมาแล้วในห้องสมุดและที่อื่นๆ ทบทวนการเรียนแต่ละครั้งหลังจากเลิกเรียนแล้วถามอาจารย์ผู้บรรยายเมื่อไม่เข้าใจทุกครั้ง อ่านคำพิพากษากฎีกาเกี่ยวกับหัวข้อที่เรียนมาแล้วและอ่านคำพิพากษากฎีกาอยู่เสมอๆ

องค์ประกอบของวิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียนนี้ สามารถเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ดังนี้

- ลำดับที่ 1 ข้าพเจ้าคบหาสมาคมกับนักศึกษาที่สนใจในการเรียนและเอาใจใส่ในการเรียน ($\bar{X} = 4.13$)
- ลำดับที่ 2 ข้าพเจ้าตั้งใจฟังคำบรรยายและจดสาระสำคัญไว้ทุกครั้ง ($\bar{X} = 3.88$)
- ลำดับที่ 3 ข้าพเจ้าเข้าเรียนตรงเวลาและเลิกตรงเวลาทุกครั้ง ($\bar{X} = 3.82$)
- ลำดับที่ 4 ข้าพเจ้าทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 3.76$)
- ลำดับที่ 5 ข้าพเจ้าทำแบบฝึกหัดตามที่อาจารย์ให้ทำทุกครั้ง ($\bar{X} = 3.75$)
- ลำดับที่ 6 ข้าพเจ้าท่องหลักเกณฑ์สำคัญที่ได้เรียนมาแล้ว ($\bar{X} = 3.69$)
- ลำดับที่ 7 ข้าพเจ้าและเพื่อนที่คบหาสมาคมกันใช้เวลาทบทวนบทเรียนร่วมกัน ($\bar{X} = 3.55$)
- ลำดับที่ 8 ข้าพเจ้าค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมทางกฎหมายอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 3.53$)
- ลำดับที่ 9 ข้าพเจ้าทบทวนบทเรียนและท่องหลักเกณฑ์สำคัญอยู่เสมอ ($\bar{X} = 3.48$)
- ลำดับที่ 10 ข้าพเจ้าค้นคว้าเพิ่มเติมหัวข้อที่เรียนมาแล้วในห้องสมุดและที่อื่นๆ ($\bar{X} = 3.39$)
- ลำดับที่ 11 ข้าพเจ้าทบทวนการเรียนแต่ละครั้งหลังจากเลิกเรียนแล้ว ($\bar{X} = 3.19$)
- ลำดับที่ 12 ข้าพเจ้าถามอาจารย์ผู้บรรยายเมื่อไม่เข้าใจทุกครั้ง ($\bar{X} = 3.18$)
- ลำดับที่ 13 ข้าพเจ้าอ่านคำพิพากษากฎีกาเกี่ยวกับหัวข้อที่เรียนมาแล้ว ($\bar{X} = 3.13$)
- ลำดับที่ 14 ข้าพเจ้าอ่านคำพิพากษากฎีกาอยู่เสมอๆ ($\bar{X} = 3.03$)

4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียน ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1.2.3

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ได้ทำการวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยของแต่ละหน่วยงานที่นักศึกษา ต้องการไปศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียน และได้กำหนดเกณฑ์ในการแปลผล ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.49	หมายถึง	มีความต้องการไปศึกษาน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	1.50 – 2.49	หมายถึง	มีความต้องการไปศึกษาน้อย
คะแนนเฉลี่ย	2.50 – 3.49	หมายถึง	มีความต้องการไปศึกษาปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	3.50 – 4.49	หมายถึง	มีความต้องการไปศึกษามาก
คะแนนเฉลี่ย	4.50 – 5.00	หมายถึง	มีความต้องการไปศึกษามากที่สุด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียน

ปรากฏผล ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียน

ความต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียน	$\bar{X}$	S.D.	จำนวน
การจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทที่กระทรวงพาณิชย์	3.46	.99	198
การขายทอดตลาดที่กรมบังคับคดีจัดขึ้น	3.71	.98	198
ตลาดหลักทรัพย์	3.62	1.04	198
รัฐสภา	3.89	1.00	197
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	4.04	1.00	198
กรมสอบสวนคดีพิเศษ	4.36	.82	198
สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน	3.99	.84	197
สำนักงานนิติวิทยาศาสตร์	4.01	.99	197
สำนักงานศาลยุติธรรม	4.11	.85	197
สำนักงานอัยการสูงสุด	4.29	.77	197

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ความต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียน	$\bar{X}$	S.D.	จำนวน
สภาพนาขความ	3.93	.91	197
กรมคุมประพฤติ	3.69	1.03	197
กรมราชทัณฑ์	3.63	1.09	196
กรมพินิจและคุ้มครองเด็ก	3.61	1.07	197
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	3.70	.96	197
ศาลรัฐธรรมนูญ	3.81	.99	197
ศาลปกครอง	3.90	.94	197
ศาลทหาร	3.83	1.07	196
ศาลอาญา	4.32	.79	196
ศาลแพ่ง	4.09	.89	197
สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ	4.08	.88	199
สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด	4.03	.90	199
เข้าร่วมกิจกรรมศาลจำลองที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้น	3.67	.91	199
ออกค่ายกฎหมายเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน	3.81	.91	199
เข้าร่วมจัดนิทรรศการเกี่ยวกับกฎหมายที่ประชาชนควรรู้	3.81	.87	199
เข้าร่วมให้คำปรึกษากฎหมายแก่ประชาชนและนักศึกษาคณะอื่นๆ	3.92	.86	199
ศึกษาดูงานกฎหมายเศรษฐกิจแห่งสหภาพยุโรปที่โรงงานซีพี	3.11	1.10	198

จากตารางที่ 6 พบว่า หน่วยงานต่างๆ ที่นักศึกษาต้องการไปศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ต้องการมาก มี 25 หน่วยงาน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.61-4.36 ได้แก่ กรมสอบสวนคดีพิเศษ ศาลอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานศาลยุติธรรม ศาลแพ่ง สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สภาพนาขความ เข้าร่วมให้คำปรึกษากฎหมายแก่ประชาชนและนักศึกษาคณะอื่นๆ ศาลปกครอง รัฐสภา ศาลทหาร เข้าร่วมจัดนิทรรศการเกี่ยวกับกฎหมายที่ประชาชนควรรู้ ออกค่ายกฎหมาย เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน ศาลรัฐธรรมนูญ การขายทอดตลาดที่กรมบังคับคดีจัดขึ้น สำนักงาน

คณะกรรมการกฤษฎีกา กรมคุมประพฤติ เข้าร่วมกิจกรรมศาลจำลองที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้น กรมราชทัณฑ์ ตลาดหลักทรัพย์ และกรมพินิจและคุ้มครองเด็ก สำหรับหน่วยงานที่นักศึกษาต้องการไปศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียนที่อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง มีเพียง 2 หน่วยงานเท่านั้น คือ การจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนบริษัทที่กระทรวงพาณิชย์ และศึกษาดูงานกฎหมายเศรษฐกิจแห่งสหภาพยุโรปที่โรงงานซีพี ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46 และ 3.11 ตามลำดับ

ความต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียน สามารถเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้ดังต่อไปนี้

- ลำดับที่ 1 กรมสอบสวนคดีพิเศษ ($\bar{X} = 4.36$)
- ลำดับที่ 2 ศาลอาญา ($\bar{X} = 4.32$)
- ลำดับที่ 3 สำนักงานอัยการสูงสุด ($\bar{X} = 4.29$)
- ลำดับที่ 4 สำนักงานศาลยุติธรรม ($\bar{X} = 4.11$)
- ลำดับที่ 5 ศาลแพ่ง ($\bar{X} = 4.09$)
- ลำดับที่ 6 สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ($\bar{X} = 4.08$)
- ลำดับที่ 7 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ($\bar{X} = 4.07$)
- ลำดับที่ 8 สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ($\bar{X} = 4.03$)
- ลำดับที่ 9 สำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ ($\bar{X} = 4.01$)
- ลำดับที่ 10 สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ($\bar{X} = 3.99$)
- ลำดับที่ 11 สภานายความ ($\bar{X} = 3.93$)
- ลำดับที่ 12 เข้าร่วมให้คำปรึกษากฎหมายแก่ประชาชนและนักศึกษาคณะอื่นๆ ($\bar{X} = 3.92$)
- ลำดับที่ 13 ศาลปกครอง ($\bar{X} = 3.90$)
- ลำดับที่ 14 รัฐสภา ($\bar{X} = 3.89$)
- ลำดับที่ 15 ศาลทหาร ($\bar{X} = 3.83$)
- ลำดับที่ 16 เข้าร่วมจัดนิทรรศการเกี่ยวกับกฎหมายที่ประชาชนควรรู้ ($\bar{X} = 3.81$)
- ลำดับที่ 17 ออกค่ายกฎหมายเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน ($\bar{X} = 3.81$)
- ลำดับที่ 18 ศาลรัฐธรรมนูญ ($\bar{X} = 3.81$)
- ลำดับที่ 19 การขายทอดตลาดที่กรมบังคับคดีจัดขึ้น ($\bar{X} = 3.71$)
- ลำดับที่ 20 สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ($\bar{X} = 3.70$)
- ลำดับที่ 21 กรมคุมประพฤติ ($\bar{X} = 3.69$)
- ลำดับที่ 22 เข้าร่วมกิจกรรมศาลจำลองที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้น ($\bar{X} = 3.67$)
- ลำดับที่ 23 กรมราชทัณฑ์ ($\bar{X} = 3.63$)

ลำดับที่ 24 ตลาดหลักทรัพย์ ($\bar{X} = 3.62$)

ลำดับที่ 25 กรมพินิจและคุ้มครองเด็ก ($\bar{X} = 3.61$)

ลำดับที่ 26 การจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทที่กระทรวงพาณิชย์ ($\bar{X} = 3.46$)

ลำดับที่ 27 กฎหมายเศรษฐกิจแห่งสหภาพยุโรปที่โรงงานซีพี ($\bar{X} = 3.11$)

ลำดับที่ 16, 17, 18 ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ย 3.81 เท่ากันหมด จึงได้พิจารณาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ได้พบว่า ลำดับที่ 16, 17, 18 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .87, .91, .99 ตามลำดับ ซึ่งกลุ่มที่มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานน้อย แสดงว่ามีความน่าเชื่อถือในความต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียนมากกว่า กลุ่มที่มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงกว่า ดังนั้น จึงได้จัดลำดับเป็น 16, 17, 18 ตามค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ค่าเฉลี่ยของเป้าหมายในการประกอบอาชีพ ค่าเฉลี่ยของวิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียน และค่าเฉลี่ยของความต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียนนี้ ได้นำมาทดสอบว่า ค่าเฉลี่ยของแต่ละตัวแปรย่อย ของสามตัวแปรดังกล่าว จะมีความแตกต่างกันหรือไม่ เมื่อจำแนกค่าเฉลี่ยของตัวแปรดังกล่าว ออกเป็น (1) เพศหญิง เพศชาย (2) ชั้นปีที่ 3 ชั้นปีที่ 4 (3) ระดับคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา ซึ่งจำแนกเป็นกลุ่ม ก่อนข้างอ่อน พอใช้ ก่อนข้างดี ดี และดีมาก ผลการทดสอบ มีดังต่อไปนี้

4.5 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ของเป้าหมายในการประกอบอาชีพ

จำแนกตามสถานภาพด้านเพศ ด้านชั้นเรียน และด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1.2.4

4.5.1 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของเป้าหมายในการประกอบอาชีพ

จำแนกตามสถานภาพด้านเพศ ปรากฏผลดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่าง
ของค่าเฉลี่ยของเป้าหมายในการประกอบอาชีพ จำแนกตามสถานภาพด้านเพศ

เป้าหมายในการประกอบอาชีพ	ชาย		หญิง		t Value	P Value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ผู้พิพากษา	3.78	1.05	3.65	1.08	.87	.39
อัยการ	4.11	1.07	4.02	.98	.59	.55
ทนายความ	3.21	1.10	2.97	1.02	1.61	.11
นิติกร	3.18	1.06	3.19	.91	-.12	.90
ที่ปรึกษากฎหมาย	3.56	1.06	3.20	.98	2.42	.02*
อาจารย์สอนกฎหมาย	2.79	1.10	2.78	1.01	.07	.95
พนักงานคุมประพฤติ	2.62	1.24	2.91	1.10	-1.73	.09
พนักงานบังคับคดี	2.79	1.26	3.18	1.10	-2.31	.02*
พนักงานสอบสวน	3.22	1.31	3.51	1.17	-1.61	.11
พนักงานศาลยุติธรรม	3.02	1.16	3.49	1.03	-2.97	.00*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของเป้าหมายในการประกอบอาชีพ จำแนกตามสถานภาพด้านเพศ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อยู่ 3 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายในการประกอบอาชีพที่ปรึกษากฎหมาย โดยเพศชายมีเป้าหมายในการประกอบอาชีพ เป็นที่ปรึกษากฎหมายมากกว่าเพศหญิง สำหรับเป้าหมายในการประกอบอาชีพ พนักงานบังคับคดี และพนักงานศาลยุติธรรม พบว่า เพศหญิงมีเป้าหมายในการประกอบอาชีพพนักงานบังคับคดี และพนักงานศาลยุติธรรม มากกว่าเพศชาย

ส่วนความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของเป้าหมายในการประกอบอาชีพ ผู้พิพากษา อัยการ ทนายความ นิติกร อาจารย์สอนกฎหมาย พนักงานคุมประพฤติ และพนักงานสอบสวน เมื่อจำแนกตามสถานภาพด้านเพศแล้ว พบว่า เพศชาย และเพศหญิงมีเป้าหมายในการประกอบอาชีพดังกล่าว ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 7

4.5.2 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของเป้าหมายในการประกอบอาชีพ
จำแนกตามสถานภาพด้านชั้นเรียน ปรากฏผลดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่าง
ของค่าเฉลี่ยของเป้าหมายในการประกอบอาชีพ จำแนกตามสถานภาพด้านชั้นเรียน

เป้าหมายในการประกอบอาชีพ	ชั้นปีที่ 3		ชั้นปีที่ 4		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	Value	Value
ผู้พิพากษา	3.66	.99	3.79	1.15	-.82	.41
อัยการ	3.93	.95	4.23	1.09	-2.05	.04*
ทนายความ	2.88	1.03	3.37	1.05	-3.27	.00*
นิติกร	3.05	1.01	3.35	.94	-2.14	.03*
ที่ปรึกษากฎหมาย	3.44	1.01	3.36	1.08	.51	.61
อาจารย์สอนกฎหมาย	2.85	1.04	2.72	1.07	.89	.38
พนักงานคุมประพฤติ	2.74	1.18	2.76	1.19	-.15	.88
พนักงานบังคับคดี	2.93	1.26	3.00	1.14	-.38	.71
พนักงานสอบสวน	3.21	1.32	3.52	1.16	-1.69	.09
พนักงานศาลยุติธรรม	3.14	1.13	3.34	1.12	-1.22	.22

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของเป้าหมายในการประกอบอาชีพ จำแนกตามสถานภาพด้านชั้นเรียน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อยู่ 3 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายในการประกอบอาชีพอัยการ ทนายความ และนิติกร โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีเป้าหมายในการประกอบอาชีพอัยการ ทนายความ และนิติกร มากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 3

ส่วนความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของเป้าหมายในการประกอบอาชีพ ผู้พิพากษา ที่ปรึกษากฎหมาย อาจารย์สอนกฎหมาย พนักงานคุมประพฤติ พนักงานบังคับคดี พนักงานสอบสวน พนักงานศาลยุติธรรม เมื่อจำแนกตามสถานภาพด้านชั้นเรียนแล้ว พบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 3 และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีเป้าหมายในการประกอบอาชีพไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 8

4.5.3 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของเป้าหมายในการประกอบอาชีพ

จำแนกตามสถานภาพด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา ปรากฏผลดังตารางที่ 9

การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของเป้าหมายในการประกอบอาชีพ จำแนกตามสถานภาพด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (ANOVA) และวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ของกลุ่มต่าง ๆ ของคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาด้วยวิธี Scheffe Analysis ผลการวิเคราะห์มีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 9 ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของเป้าหมายในการประกอบอาชีพ จำแนกตามสถานภาพด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา

เป้าหมายในการประกอบอาชีพ	F-Value	P-Value
ผู้พิพากษา	1.62	.17
อัยการ	.36	.84
ทนายความ	.72	.58
นิติกร	.79	.53
ที่ปรึกษากฎหมาย	.88	.48
อาจารย์สอนกฎหมาย	2.46	.05
พนักงานคุมประพฤติ	5.75	.00*
พนักงานบังคับคดี	5.62	.00*
พนักงานสอบสวน	4.23	.00*
พนักงานศาลยุติธรรม	3.22	.01*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของเป้าหมายในการประกอบอาชีพ จำแนกตามสถานภาพด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา จากตารางที่ 9 พบว่า กลุ่มต่างๆ ของคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษามีเป้าหมายในการประกอบอาชีพต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีอยู่ 4 อาชีพ ได้แก่ พนักงานคุมประพฤติ พนักงานบังคับคดี พนักงานสอบสวน พนักงานศาลยุติธรรม จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของกลุ่มคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา ในแต่ละอาชีพดังกล่าวด้วยวิธี Scheffe Analysis ปรากฏผลดังตารางที่ 10, 11, 12 และ 13 ตามลำดับ

ส่วนผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของเป้าหมายในการประกอบอาชีพ ผู้พิพากษา อัยการ ทนายความ นิติกร ที่ปรึกษากฎหมาย จำแนกตามสถานภาพด้าน

คะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา จากตารางที่ 9 พบว่า กลุ่มต่างๆ ของคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา มีเป้าหมายในการประกอบอาชีพดังกล่าว ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงไม่ได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาตามเป้าหมายในการประกอบอาชีพดังกล่าว

สำหรับอาชีพอาจารย์สอนกฎหมาย ถึงแม้จะมีความแตกต่างกันของเป้าหมายในการประกอบอาชีพอาจารย์สอนกฎหมาย กับกลุ่มคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 แต่เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ของกลุ่มคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาแล้ว พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 10 ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของเป้าหมายในการประกอบอาชีพพนักงานคุมประพฤติ จำแนกตามสถานภาพด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา เป็นรายคู่

คะแนนเฉลี่ย ทางการศึกษา	$\bar{X}$	ค่อนข้างอ่อน 3.37	พอใช้ 2.77	ค่อนข้างดี 2.96	ดี 2.45	ดีมาก 2.00
ค่อนข้างอ่อน	3.37	-				
พอใช้	2.77	.60	-			
ค่อนข้างดี	2.96	.41	.19	-		
ดี	2.45	.92*	.32	.51	-	
ดีมาก	2.00	1.37*	.77	.96*	.45	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 10 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของเป้าหมายในการประกอบอาชีพพนักงานคุมประพฤติ จำแนกตามสถานภาพด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษากลุ่มต่างๆ ที่มีเป้าหมายในการประกอบอาชีพพนักงานคุมประพฤติ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 3 คู่ ได้แก่ กลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาค่อนข้างอ่อน มีเป้าหมายในการประกอบอาชีพ พนักงานคุมประพฤติมากกว่ากลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาดี และดีมาก และกลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาค่อนข้างดีมีเป้าหมายในการประกอบอาชีพพนักงานคุมประพฤติมากกว่ากลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาดีมาก

ตารางที่ 11 ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของเป้าหมายในการประกอบอาชีพพนักงานบังคับคดี จำแนกตามสถานภาพด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาเป็นรายคู่

คะแนนเฉลี่ย ทางการศึกษา	$\bar{X}$	ค่อนข้างอ่อน 3.53	พอใช้ 3.00	ค่อนข้างดี 3.14	ดี 2.78	ดีมาก 2.05
ค่อนข้างอ่อน	3.53	-				
พอใช้	3.00	.53	-			
ค่อนข้างดี	3.14	.39	.14	-		
ดี	2.78	.75	.22	.36	-	
ดีมาก	2.05	1.48*	.95	1.09*	.73	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 11 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของเป้าหมายในการประกอบอาชีพพนักงานบังคับคดี จำแนกตามสถานภาพด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษากลุ่มต่างๆ ที่มีเป้าหมายในการประกอบอาชีพพนักงานบังคับคดี มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ กลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาค่อนข้างอ่อน และกลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาค่อนข้างดี มีเป้าหมายในการประกอบอาชีพพนักงานบังคับคดี มากกว่ากลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษามาก

ตารางที่ 12 ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของเป้าหมายในการประกอบอาชีพพนักงานสอบสวน จำแนกตามสถานภาพด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาเป็นรายคู่

คะแนนเฉลี่ย ทางการศึกษา	$\bar{X}$	ค่อนข้างอ่อน 3.83	พอใช้ 3.53	ค่อนข้างดี 3.46	ดี 3.10	ดีมาก 2.55
ค่อนข้างอ่อน	3.83	-				
พอใช้	3.53	.30	-			
ค่อนข้างดี	3.46	.37	.07	-		
ดี	3.10	.73	.43	.36	-	
ดีมาก	2.55	1.28*	.98	.91	.55	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 12 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของเป้าหมายในการประกอบอาชีพ พนักงานสอบสวน จำแนกตามสถานภาพด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษากลุ่มต่างๆ ที่มีเป้าหมายในการประกอบอาชีพพนักงานสอบสวน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 1 คู่ คือ กลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาก่อนข้างอ่อน มีเป้าหมายในการประกอบอาชีพพนักงานสอบสวนมากกว่ากลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาดีมาก

ตารางที่ 13 ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของเป้าหมายในการประกอบอาชีพพนักงานศาลยุติธรรม จำแนกตามสถานภาพด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาเป็นรายคู่

คะแนนเฉลี่ย ทางการศึกษา	$\bar{X}$	ก่อนข้างอ่อน	พอใช้	ก่อนข้างดี	ดี	ดีมาก
		3.53	3.23	3.42	3.14	2.50
ก่อนข้างอ่อน	3.53	-				
พอใช้	3.23	.30	-			
ก่อนข้างดี	3.42	.11	.19	-		
ดี	3.14	.39	.09	.28	-	
ดีมาก	2.50	1.03*	.73	.92*	.64	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 13 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของเป้าหมายในการประกอบอาชีพ พนักงานศาลยุติธรรม จำแนกตามสถานภาพด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษากลุ่มต่างๆ ที่มีเป้าหมายในการประกอบอาชีพพนักงานศาลยุติธรรม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ กลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาก่อนข้างอ่อน และกลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาก่อนข้างดี มีเป้าหมายในการประกอบอาชีพพนักงานศาลยุติธรรมมากกว่ากลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาดีมาก

4.6 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของวิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียน จำแนกตามสถานภาพด้านเพศ ด้านชั้นเรียน และด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1.2.4

4.6.1 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของวิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียน จำแนกตามสถานภาพด้านเพศ ปรากฏผล ดังตารางที่ 14

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของวิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียน จำแนกตามสถานภาพด้านเพศ

วิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียน	ชาย		หญิง		t Value	P Value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ความขยันหมั่นเพียร						
เข้าเรียนตรงเวลาและเลิกตรงเวลาทุกครั้ง	3.75	.90	3.92	.79	-1.42	.16
ตั้งใจฟังคำบรรยายและจดสาระสำคัญทุกครั้ง	3.76	.74	4.03	.81	-2.52	.01*
ถามอาจารย์ผู้บรรยายเมื่อไม่เข้าใจทุกครั้ง	3.17	.97	3.19	.86	-.17	.87
ทำแบบฝึกหัดตามที่อาจารย์ให้ทำทุกครั้ง	3.68	.75	3.83	.78	-1.33	.18
การรักษาสิ่งที่เรียนรู้อย่างได้						
ทบทวนการเรียนแต่ละครั้งหลังจากเลิกเรียนแล้ว	3.24	.79	3.12	.77	1.06	.29
ค้นคว้าเพิ่มเติมหัวข้อที่เรียนมาแล้วในห้องสมุดและที่อื่น ๆ	3.44	.93	3.33	.77	.93	.35
อ่านคำพิพากษาฎีกาเกี่ยวกับหัวข้อที่เรียนมาแล้ว	3.13	.99	3.13	.87	.00	.99
ท่องหลักเกณฑ์สำคัญที่ได้เรียนมาแล้ว	3.63	.84	3.76	.83	-1.10	.28
การมีเพื่อนที่ดี						
คบหาสมาคมกับนักศึกษาที่สนใจในการเรียนและเอาใจใส่ในการเรียน	4.00	.95	4.28	.73	-2.31	.02*
เพื่อนที่คบหาสมาคมกันใช้เวลาทบทวนบทเรียนร่วมกัน	3.46	.96	3.67	.96	-1.54	.13

ตารางที่ 14 (ต่อ)

วิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียน	ชาย		หญิง		t Value	P Value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
การดำรงชีวิตอย่างเสมอต้นเสมอปลาย						
ทบทวนบทเรียนและท่องหลักเกณฑ์สำคัญอยู่เสมอ	3.45	.81	3.51	.77	-.54	.59
ทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างสม่ำเสมอ	3.62	.69	3.94	.76	-3.12	.00*
อ่านคำพิพากษาฎีกาอยู่เสมอๆ	2.99	.86	3.08	.83	-.73	.46
ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมทางกฎหมายอย่างสม่ำเสมอ	3.54	.74	3.51	.73	.24	.81

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของวิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียน จำแนกตามสถานภาพด้านเพศ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อยู่ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ตั้งใจฟังคำบรรยายและจดสาระสำคัญทุกครั้ง คบหาสมาคมกับนักศึกษาที่สนใจในการเรียนและเอาใจใส่ในการเรียน ทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างสม่ำเสมอ โดยทั้ง 3 องค์ประกอบดังกล่าว เพศหญิงได้ปฏิบัติมากกว่าเพศชาย

ส่วนความแตกต่างของค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบอื่น ๆ ของวิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียน ได้แก่ เข้าเรียนตรงเวลาและเลิกตรงเวลาทุกครั้ง ถามอาจารย์ผู้บรรยายเมื่อไม่เข้าใจทุกครั้ง ทำแบบฝึกหัดตามที่อาจารย์ให้ทำทุกครั้ง ทบทวนการเรียนแต่ละครั้งหลังจากเลิกเรียนแล้ว ค้นคว้าเพิ่มเติมหัวข้อที่เรียนมาแล้วในห้องสมุดและที่อื่น ๆ อ่านคำพิพากษาฎีกาเกี่ยวกับหัวข้อที่เรียนมาแล้ว ท่องหลักเกณฑ์สำคัญที่ได้เรียนมาแล้ว เพื่อนที่คบหาสมาคมกันใช้เวลาทบทวนบทเรียนร่วมกัน ทบทวนบทเรียนและท่องหลักเกณฑ์สำคัญอยู่เสมอ อ่านคำพิพากษาฎีกาอยู่เสมอ ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมทางกฎหมายอย่างสม่ำเสมอ เมื่อจำแนกองค์ประกอบดังกล่าวตามสถานภาพด้านเพศแล้ว พบว่า เพศหญิง เพศชาย ได้ปฏิบัติตามองค์ประกอบของวิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียนดังกล่าว ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 14

4.6.2 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของวิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียน
จำแนกตามสถานภาพด้านชั้นเรียน ปรากฏผล ดังตารางที่ 15

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่าง
ของค่าเฉลี่ยของวิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียน จำแนกตามสถานภาพด้านชั้นเรียน

วิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียน	ชั้นปีที่ 3		ชั้นปีที่ 4		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	Value	Value
ความขยันหมั่นเพียร						
เข้าเรียนตรงเวลาและเลิกตรงเวลาทุกครั้ง	3.84	.81	3.80	.91	.33	.74
ตั้งใจฟังคำบรรยาย และจดสาระสำคัญทุกครั้ง	3.86	.74	3.90	.83	-.36	.72
ถามอาจารย์ผู้บรรยายเมื่อไม่เข้าใจทุกครั้ง	3.18	.93	3.19	.92	-.08	.93
ทำแบบฝึกหัดตามที่อาจารย์ให้ทำทุกครั้ง	3.70	.76	3.80	.76	-.91	.37
การรักษาสิ่งที่เรียนรู้มาได้						
ทบทวนการเรียนรู้แต่ละครั้งหลังจากเลิกเรียนแล้ว	3.24	.72	3.13	.85	.98	.33
ค้นคว้าเพิ่มเติมหัวข้อที่เรียนมาแล้วในห้องสมุด และที่อื่น ๆ	3.28	.84	3.53	.87	-2.05	.04*
อ่านคำพิพากษาฎีกาเกี่ยวกับหัวข้อที่เรียนมาแล้ว	3.00	.89	3.27	.98	-2.07	.04*
ท่องหลักเกณฑ์สำคัญที่ได้เรียนมาแล้ว	3.65	.85	3.74	.83	-.74	.46
การมีเพื่อนที่ดี						
คบหาสมาคมกับนักศึกษาที่สนใจในการ เรียนและเอาใจใส่ในการเรียน	4.13	.79	4.12	.96	.07	.94
เพื่อนที่คบหาสมาคมกันใช้เวลาทบทวน บทเรียนร่วมกัน	3.62	.85	3.47	1.08	1.06	.29
การดำรงชีวิตอย่างเสมอต้นเสมอปลาย						
ทบทวนบทเรียนและท่องหลักเกณฑ์สำคัญ อยู่เสมอ	3.55	.78	3.40	.80	1.34	.18
ทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างสม่ำเสมอ	3.77	.73	3.76	.75	1.00	.92
อ่านคำพิพากษาฎีกาอยู่เสมอๆ	2.93	.78	3.15	.91	-1.91	.06
ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมทางกฎหมายอย่าง สม่ำเสมอ	3.44	.69	3.62	.77	-1.71	.09

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของวิธีการบรรลุปเป้าหมายในการเรียน จำแนกตามสถานภาพด้านชั้นเรียน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อยู่ 2 องค์ประกอบ ได้แก่ คำนว้าเพิ่มเติมหัวข้อที่เรียนมาแล้วในห้องสมุดและที่อื่นๆ อ่านคำพิพากษาฎีกาเกี่ยวกับหัวข้อที่เรียนมาแล้ว โดยทั้ง 2 องค์ประกอบนี้นักศึกษาชั้นปีที่ 4 ได้ปฏิบัติมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 3

ส่วนความแตกต่างของค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบอื่น ๆ ของวิธีการบรรลุปเป้าหมายในการเรียน ได้แก่ เข้าเรียนตรงเวลาและเลิกตรงเวลาทุกครั้ง ตั้งใจฟังคำบรรยายและจดสาระสำคัญทุกครั้ง ถามอาจารย์ผู้บรรยายเมื่อไม่เข้าใจทุกครั้ง ทำแบบฝึกหัดตามที่อาจารย์ให้ทำทุกครั้ง ทบทวนการเรียนแต่ละครั้งหลังจากเลิกเรียนแล้ว ท่องหลักเกณฑ์สำคัญที่ได้เรียนมาแล้ว คบหาสมาคมกับนักศึกษาที่สนใจในการเรียนและเอาใจใส่ในการเรียน เพื่อนที่คบหาสมาคมกันใช้เวลาทบทวนบทเรียนร่วมกัน ทบทวนบทเรียนและท่องหลักเกณฑ์สำคัญอยู่เสมอ ทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างสม่ำเสมอ อ่านคำพิพากษาฎีกาอยู่เสมอ คำนว้าหาความรู้เพิ่มเติมทางกฎหมายอย่างสม่ำเสมอ เมื่อจำแนกองค์ประกอบดังกล่าวตามสถานภาพด้านชั้นเรียนแล้ว พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 3 และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีวิธีการบรรลุปเป้าหมายในการเรียนดังกล่าว ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 15

4.6.3 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของวิธีการบรรลุปเป้าหมายในการเรียน จำแนกตามสถานภาพด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา

การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของวิธีการบรรลุปเป้าหมายในการเรียน จำแนกตามสถานภาพด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (ANOVA) และวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ของกลุ่มต่างๆ ของคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาด้วยวิธี Scheffe Analysis ผลการวิเคราะห์มีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 16 ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของวิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียน จำแนกตามสถานภาพด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา

วิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียน	F-Value	P-Value
ความขยันหมั่นเพียร		
เข้าเรียนตรงเวลาและเลิกตรงเวลาทุกครั้ง	8.77	.00*
ตั้งใจฟังคำบรรยายและจดสาระสำคัญทุกครั้ง	7.16	.00*
ถามอาจารย์ผู้บรรยายเมื่อไม่เข้าใจทุกครั้ง	2.01	.09
ทำแบบฝึกหัดตามที่อาจารย์ให้ทำทุกครั้ง	4.35	.00*
การรักษาสิ่งที่เรียนรู้มาได้		
ทบทวนการเรียนแต่ละครั้งหลังจากเลิกเรียนแล้ว	2.89	.02*
ค้นคว้าเพิ่มเติมหัวข้อที่เรียนมาแล้วในห้องสมุดและที่อื่น ๆ	1.13	.34
อ่านคำพิพากษาฎีกาเกี่ยวกับหัวข้อที่เรียนมาแล้ว	1.10	.36
ท่องหลักเกณฑ์สำคัญที่ได้เรียนมาแล้ว	1.43	.23
การมีเพื่อนที่ดี		
คบหาสมาคมกับนักศึกษาที่สนใจในการเรียนและเอาใจใส่ในการเรียน	4.69	.00*
เพื่อนที่คบหาสมาคมกันใช้เวลาทบทวนบทเรียนร่วมกัน	4.91	.00*
การดำรงชีวิตอย่างเสมอต้นเสมอปลาย		
ทบทวนบทเรียนและท่องหลักเกณฑ์สำคัญอยู่เสมอ	2.26	.06
ทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างสม่ำเสมอ	2.50	.04*
อ่านคำพิพากษาฎีกาอยู่เสมอๆ	1.59	.18
ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมทางกฎหมายอย่างสม่ำเสมอ	.89	.47

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของวิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียน จำแนกตามสถานภาพด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา จากตารางที่ 16 พบว่า กลุ่มต่างๆ ของคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา มีวิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีอยู่ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ เข้าเรียนตรงเวลาและเลิกตรงเวลาทุกครั้ง ตั้งใจฟังคำบรรยายและจดสาระสำคัญทุกครั้ง ทำแบบฝึกหัดตามที่อาจารย์ให้ทำทุกครั้ง คบหาสมาคมกับนักศึกษาที่สนใจในการเรียนและเอาใจใส่ในการเรียน เพื่อนที่คบหาสมาคมกันใช้เวลาทบทวน

บทเรียนร่วมกัน จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของกลุ่มคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา ในแต่ละองค์ประกอบของวิธีการบรรจุเป้าหมายในการเรียนดังกล่าว ด้วยวิธี Scheffe Analysis ปรากฏผลดังตารางที่ 17, 18, 19, 20 และ 21 ตามลำดับ

สำหรับผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบอื่นๆ ของวิธีการบรรจุเป้าหมายในการเรียน ได้แก่ ถามอาจารย์ผู้บรรยายเมื่อไม่เข้าใจทุกครั้ง คำนวณเพิ่มเติมหัวข้อที่เรียนมาแล้วในห้องสมุดและที่อื่น ๆ อ่านคำพิพากษาฎีกาเกี่ยวกับหัวข้อที่เรียนมาแล้ว ท่องหลักเกณฑ์สำคัญที่ได้เรียนมาแล้ว ทบทวนบทเรียนและท่องหลักเกณฑ์สำคัญอยู่เสมอ อ่านคำพิพากษาฎีกาอยู่เสมอๆ และค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมทางกฎหมายอย่างสม่ำเสมอ เมื่อจำแนกตามสถานภาพด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา จากตารางที่ 16 พบว่า กลุ่มต่างๆ ของคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษามีวิธีการบรรจุเป้าหมายในการเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงไม่ได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของกลุ่มคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาตามองค์ประกอบดังกล่าว

สำหรับวิธีการบรรจุเป้าหมายในการเรียนอีก 2 องค์ประกอบ ได้แก่ การทบทวนการเรียนแต่ละครั้งหลังจากเลิกเรียนแล้ว และทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างสม่ำเสมอ ถึงแม้จะมีค่า P น้อยกว่า .05 แต่เมื่อทดสอบความแตกต่างของกลุ่มคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาเป็นรายคู่แล้ว พบว่าไม่มี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 17 ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของวิธีการบรรจุเป้าหมายในการเรียนโดยการเข้าเรียนตรงเวลาและเลิกตรงเวลา จำแนกตามสถานภาพด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาเป็นรายคู่

คะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา	$\bar{X}$	ค่อนข้างอ่อน 3.23	พอใช้ 3.58	ค่อนข้างดี 3.96	ดี 4.14	ดีมาก 4.20
ค่อนข้างอ่อน	3.23	-	.35	.73*	.91*	.97*
พอใช้	3.58		-	.38	.56*	.62
ค่อนข้างดี	3.96			-	.18	.24
ดี	4.14				-	.06
ดีมาก	4.20					-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 17 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของวิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียน โดยการเข้าเรียนตรงเวลาและเลิกตรงเวลา จำแนกตามสถานภาพด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษากลุ่มต่างๆ ที่มีวิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียน โดยการเข้าเรียนตรงเวลาและเลิกตรงเวลา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 4 คู่ ได้แก่ กลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษามาก ดี และค่อนข้างดี เข้าเรียนตรงเวลาและเลิกตรงเวลามากกว่ากลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาค่อนข้างอ่อน กลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาดี เข้าเรียนตรงเวลาและเลิกตรงเวลามากกว่ากลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาพอใช้

ตารางที่ 18 ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของวิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียนโดยการตั้งใจฟังคำบรรยายและจดสาระสำคัญทุกครั้ง จำแนกตามสถานภาพด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาเป็นรายคู่

คะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา	$\bar{X}$	ค่อนข้างอ่อน 2.70	พอใช้ 3.00	ค่อนข้างดี 3.08	ดี 3.53	ดีมาก 3.75
ค่อนข้างอ่อน	2.70	-	.30	.38	.83*	1.05*
พอใช้	3.00		-	.08	.53	.75*
ค่อนข้างดี	3.08			-	.45	.67
ดี	3.53				-	.22
ดีมาก	3.75					-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 18 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของวิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียน โดยการตั้งใจฟังคำบรรยายและจดสาระสำคัญทุกครั้ง จำแนกตามสถานภาพด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษากลุ่มต่างๆ ที่มีวิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียน โดยการตั้งใจฟังคำบรรยายและจดสาระสำคัญทุกครั้ง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 3 คู่ ได้แก่ กลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษามาก ได้ตั้งใจฟังคำบรรยายและจดสาระสำคัญทุกครั้ง มากกว่ากลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาพอใช้ และค่อนข้างอ่อน กลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาดี ได้ตั้งใจฟังคำบรรยายและจดสาระสำคัญทุกครั้ง มากกว่ากลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาค่อนข้างอ่อน

ตารางที่ 19 ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของวิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียนโดยการทำแบบฝึกหัดตามที่อาจารย์ให้ทำทุกครั้ง จำแนกตามสถานภาพด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาเป็นรายคู่

คะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา	$\bar{X}$	ค่อนข้างอ่อน 3.33	พอใช้ 3.68	ค่อนข้างดี 3.78	ดี 3.88	ดีมาก 4.15
ค่อนข้างอ่อน	3.33	-	.35	.45	.55*	.82*
พอใช้	3.68		-	.10	.20	.47
ค่อนข้างดี	3.78			-	.10	.37
ดี	3.88				-	.27
ดีมาก	4.15					-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 19 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของวิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียนโดยการทำแบบฝึกหัดตามที่อาจารย์ให้ทำทุกครั้ง จำแนกตามสถานภาพด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษากลุ่มต่างๆ ที่มีวิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียน โดยการทำแบบฝึกหัดตามที่อาจารย์ให้ทำทุกครั้ง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ กลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษามาก และดี ได้ทำแบบฝึกหัดตามที่อาจารย์ให้ทำทุกครั้งมากกว่ากลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาค่อนข้างอ่อน

ตารางที่ 20 ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของวิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียนโดยการคบหาสมาคมกับนักศึกษาที่สนใจในการเรียน และเอาใจใส่ในการเรียน จำแนกตามสถานภาพด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาเป็นรายคู่

คะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา	$\bar{X}$	ค่อนข้างอ่อน 3.57	พอใช้ 4.08	ค่อนข้างดี 4.20	ดี 4.37	ดีมาก 4.30
ค่อนข้างอ่อน	3.57	-	.51	.63*	.80*	.73
พอใช้	4.08		-	.12	.29	.22
ค่อนข้างดี	4.20			-	.17	.10
ดี	4.37				-	.07
ดีมาก	4.30					-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 20 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของวิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียนโดยการคบหาสมาคมกับนักศึกษาที่สนใจในการเรียนและเอาใจใส่ในการเรียน จำแนกตามสถานภาพด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษากลุ่มต่างๆ ที่มีวิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียนโดยการคบหาสมาคมกับนักศึกษาที่สนใจในการเรียนและเอาใจใส่ในการเรียน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ กลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาดี และค่อนข้างดี มีการคบหาสมาคมกับนักศึกษาที่สนใจในการเรียนและเอาใจใส่ในการเรียน มากกว่ากลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาค่อนข้างอ่อน

ตารางที่ 21 ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของวิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียนโดยการคบหาสมาคมกับเพื่อนและใช้เวลาทบทวนบทเรียนร่วมกัน จำแนกตามสถานภาพด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาเป็นรายคู่

คะแนนเฉลี่ย ทางการศึกษา	$\bar{X}$	ค่อนข้างอ่อน 2.93	พอใช้ 3.54	ค่อนข้างดี 3.60	ดี 3.88	ดีมาก 3.60
ค่อนข้างอ่อน	2.93	-	.61	.67*	.95*	.67
พอใช้	3.54		-	.06	.34	.06
ค่อนข้างดี	3.60			-	.28	.00
ดี	3.88				-	.28
ดีมาก	3.60					-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 21 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของวิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียนโดยการคบหาสมาคมกับเพื่อนและใช้เวลาทบทวนบทเรียนร่วมกัน จำแนกตามสถานภาพด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษากลุ่มต่างๆ ที่มีวิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียนโดยการคบหาสมาคมกับเพื่อนและใช้เวลาทบทวนบทเรียนร่วมกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ กลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาดี และค่อนข้างดี มีการคบหาสมาคมกับเพื่อนและใช้เวลาทบทวนบทเรียนร่วมกัน มากกว่ากลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาค่อนข้างอ่อน

**4.7 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความต้องการศึกษาวิชากฎหมาย
เพิ่มเติมนอกห้องเรียน จำแนกตามสถานภาพด้านเพศ ด้านชั้นเรียน และคะแนน
เฉลี่ยทางการศึกษา ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ข้อ 1.2.4**

**4.7.1 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความต้องการศึกษาวิชากฎหมาย
เพิ่มเติมนอกห้องเรียน จำแนกตามสถานภาพด้านเพศ ปรากฏผลดังตารางที่ 22**

**ตารางที่ 22 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่าง
ของค่าเฉลี่ยของความต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียนจำแนกตาม
สถานภาพด้านเพศ**

ความต้องการศึกษาวิชากฎหมาย เพิ่มเติมนอกห้องเรียน	ชาย		หญิง		t Value	p Value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
การจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทที่ กระทรวงพาณิชย์	3.43	1.03	3.51	.95	.59	.55
การขายทอดตลาดที่กรมบังคับคดีจัดขึ้น	3.66	.97	3.77	.99	.78	.44
ตลาดหลักทรัพย์	3.63	1.04	3.61	1.06	.09	.93
รัฐสภา	3.90	.99	3.87	1.03	.18	.86
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	3.86	1.06	4.25	.89	-2.79	.01*
กรมสอบสวนคดีพิเศษ	4.21	.90	4.56	.68	-3.11	.00*
สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน	3.91	.87	4.09	.79	-1.52	.13
สำนักงานนิติวิทยาศาสตร์	3.84	1.06	4.22	.86	-2.80	.01*
สำนักงานศาลยุติธรรม	3.98	.90	4.28	.76	-2.44	.02*
สำนักงานอัยการสูงสุด	4.20	.83	4.41	.67	-1.94	.05*
สภานายความ	3.95	.91	3.91	.92	.29	.78
กรมคุมประพฤติ	3.55	1.10	3.86	.92	-2.21	.03*
กรมราชทัณฑ์	3.56	1.15	3.72	.99	-1.01	.32
กรมพินิจและคุ้มครองเด็ก	3.48	1.12	3.77	.99	-1.89	.06
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	3.69	1.05	3.71	.85	-.16	.87
ศาลรัฐธรรมนูญ	3.80	1.07	3.83	.88	-.20	.84
ศาลปกครอง	3.88	.97	3.93	.89	-.37	.72

ตารางที่ 22 (ต่อ)

ความต้องการศึกษาวิชากฎหมาย เพิ่มเติมนอกห้องเรียน	ชาย		หญิง		t Value	p Value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ศาลทหาร	3.78	1.13	3.90	.99	-.74	.46
ศาลอาญา	4.25	.84	4.41	.71	-1.50	.14
ศาลแพ่ง	4.09	.95	4.09	.80	-.01	.99
สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริต แห่งชาติ	3.97	.94	4.20	.78	-1.86	.06
สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด	3.95	.98	4.12	.80	-1.32	.19
เข้าร่วมกิจกรรมศาลจำลองที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้น	3.64	.99	3.70	.79	-.52	.61
ออกค่ายกฎหมายเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน	3.73	.89	3.91	.92	-1.39	.17
เข้าร่วมจัดนิทรรศการเกี่ยวกับกฎหมายที่ ประชาชนควรรู้	3.76	.88	3.88	.87	-.95	.34
เข้าร่วมให้คำปรึกษากฎหมายแก่ประชาชน และนักศึกษาคณะอื่นๆ	3.87	.85	3.99	.86	-.94	.35
ศึกษาดูงานกฎหมายเศรษฐกิจแห่งสหภาพ ยุโรปที่โรงงานซีพี	3.06	1.22	3.17	.94	-.70	.49

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 22 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียน จำแนกตามสถานภาพด้านเพศ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อยู่ 6 หน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด กรมคุมประพฤติ ทั้ง 6 หน่วยงานดังกล่าว เพศหญิงมีความต้องการไปศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียนมากกว่า เพศชาย

สำหรับหน่วยงานอื่น ๆ ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความต้องการไปศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียน เมื่อจำแนกตามสถานภาพด้านเพศแล้ว พบว่า เพศชาย และเพศหญิงมีความต้องการไปศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียนไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 22

4.7.2 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความต้องการศึกษาวิชากฎหมาย
เพิ่มเติมนอกห้องเรียน จำแนกตามสถานภาพด้านชั้นเรียน ปรากฏผลดังตารางที่ 23

ตารางที่ 23 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่าง
ของค่าเฉลี่ยของความต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียนจำแนกตาม
สถานภาพด้านชั้นเรียน

ความต้องการศึกษาวิชากฎหมาย เพิ่มเติมนอกห้องเรียน	ชั้นปีที่ 3		ชั้นปีที่ 4		t Value	p Value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
การจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทที่ กระทรวงพาณิชย์	3.33	.96	3.62	1.01	-2.06	.04*
การขายทอดตลาดที่กรมบังคับคดีจัดขึ้น	3.55	.93	3.91	1.00	-2.65	.01*
ตลาดหลักทรัพย์	3.45	.95	3.82	1.12	-2.51	.01*
รัฐสภา	3.79	.98	4.01	1.02	-1.58	.12
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	3.94	1.01	4.16	.99	-1.54	.13
กรมสอบสวนคดีพิเศษ	4.29	.87	4.46	.77	-1.44	.15
สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน	3.89	.84	4.11	.83	-1.87	.06
สำนักงานนิติวิทยาศาสตร์	4.05	.94	3.96	1.06	.64	.52
สำนักงานศาลยุติธรรม	4.12	.84	4.10	.86	.18	.86
สำนักงานอัยการสูงสุด	4.28	.70	4.31	.86	-.27	.79
สภานายความ	3.82	.88	4.06	.94	-1.80	.07
กรมคุมประพฤติ	3.66	1.00	3.71	1.07	-.32	.75
กรมราชทัณฑ์	3.59	.98	3.68	1.20	-.53	.60
กรมพินิจและคุ้มครองเด็ก	3.52	1.03	3.71	1.11	-1.23	.22
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	3.65	.94	3.76	.99	-.74	.46
ศาลรัฐธรรมนูญ	3.77	.96	3.87	1.02	-.71	.48
ศาลปกครอง	3.85	.93	3.97	.94	-.87	.39
ศาลทหาร	3.73	.99	3.96	1.15	-1.50	.14
ศาลอาญา	4.28	.81	4.37	.76	-.74	.46
ศาลแพ่ง	4.04	.95	4.16	.81	-.93	.35

ตารางที่ 23 (ต่อ)

ความต้องการศึกษาวิชากฎหมาย เพิ่มเติมนอกห้องเรียน	ชั้นปีที่ 3		ชั้นปีที่ 4		t Value	p Value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริต แห่งชาติ	4.04	.81	4.12	.95	-.67	.50
สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด	3.91	.87	4.18	.93	-2.11	.04*
เข้าร่วมกิจกรรมศาลจำลองที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้น	3.65	.85	3.69	.97	-.34	.73
ออกค่ายกฎหมายเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน	3.75	.90	3.88	.92	-1.00	.32
เข้าร่วมจัดนิทรรศการเกี่ยวกับกฎหมายที่ ประชาชนควรรู้	3.73	.88	3.90	.86	-1.37	.17
เข้าร่วมให้คำปรึกษากฎหมายแก่ประชาชน และนักศึกษาคนอื่นๆ	3.86	.87	4.00	.84	-1.14	.26
ศึกษาดูงานกฎหมายเศรษฐกิจแห่งสหภาพ ยุโรปที่โรงงานซีพี	3.03	.99	3.11	1.22	-1.14	.25

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 23 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความ
ต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียน จำแนกตามสถานภาพด้านชั้นเรียน พบว่ามีความ
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีอยู่ 4 หน่วยงาน ได้แก่ การจดทะเบียนห้าง
หุ้นส่วนและบริษัทที่กระทรวงพาณิชย์ การขายทอดตลาดที่กรมบังคับคดีจัดขึ้น ตลาดหลักทรัพย์
และสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ซึ่งทั้ง 4 หน่วยงานดังกล่าว นักศึกษาชั้นปีที่ 4 มี
ความต้องการไปศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียนมากกว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 3

สำหรับหน่วยงานอื่น ๆ ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความต้องการศึกษาวิชากฎหมาย
เพิ่มเติมนอกห้องเรียน เมื่อจำแนกตามสถานภาพด้านชั้นเรียนแล้ว พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 3 และ
นักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีความต้องการไปศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 23

4.7.3 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียน จำแนกตามสถานภาพด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา

การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียน จำแนกตามสถานภาพด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (ANOVA) และวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ของกลุ่มต่าง ๆ ของคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาด้วยวิธี Scheffe Analysis ผลการวิเคราะห์มีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 24 ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียน จำแนกตามสถานภาพด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา

ความต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียน	F-Value	P-Value
การจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทที่กระทรวงพาณิชย์	1.82	.13
การขายทอดตลาดที่กรมบังคับคดีจัดขึ้น	1.32	.27
ตลาดหลักทรัพย์	.41	.80
รัฐสภา	.27	.87
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	1.10	.36
กรมสอบสวนคดีพิเศษ	.64	.63
สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน	.07	.99
สำนักงานนิติวิทยาศาสตร์	.25	.91
สำนักงานศาลยุติธรรม	.54	.71
สำนักงานอัยการสูงสุด	.18	.95
สภานายความ	.66	.62
กรมคุมประพฤติ	2.11	.08
กรมราชทัณฑ์	2.12	.08
กรมพินิจและคุ้มครองเด็ก	1.26	.29
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	1.25	.29
ศาลรัฐธรรมนูญ	.82	.52
ศาลปกครอง	.74	.56
ศาลทหาร	.60	.66

ตารางที่ 24 (ต่อ)

ความต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียน	F-Value	P-Value
ศาลอาญา	.17	.95
ศาลแพ่ง	.89	.47
สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ	.54	.70
สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด	1.57	.19
เข้าร่วมกิจกรรมศาลจำลองที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้น	4.61	.00*
ออกค่ายกฎหมายเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน	.86	.49
เข้าร่วมจัดนิทรรศการเกี่ยวกับกฎหมายที่ประชาชนควรรู้	.57	.68
เข้าร่วมให้คำปรึกษากฎหมายแก่ประชาชนและนักศึกษาคณะอื่นๆ	1.26	.29
ศึกษาดูงานกฎหมายเศรษฐกิจแห่งสหภาพยุโรปที่โรงงานซีพี	2.01	.09

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียน จำแนกตามสถานภาพด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา พบว่า กลุ่มต่างๆ ของคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา มีความต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียนต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีอยู่ 1 หน่วยงานคือ ศาลจำลองที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้น ดังตารางที่ 24 จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของกลุ่มคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา ด้วยวิธี Scheffe Analysis ปรากฏผลดังตารางที่ 25

ส่วนผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียนที่หน่วยงานอื่น ๆ ได้แก่ กรมสอบสวนคดีพิเศษ ศาลอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานยุติธรรม ศาลแพ่ง สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สภานายความ เข้าร่วมให้คำปรึกษากฎหมายแก่ประชาชนและนักศึกษาคณะอื่นๆ รัฐสภา ศาลทหาร เข้าร่วมจัดนิทรรศการเกี่ยวกับกฎหมายที่ประชาชนควรรู้ ออกค่ายกฎหมายเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน ศาลรัฐธรรมนูญ การขายทอดตลาดที่กรมบังคับคดีจัดขึ้น สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา กรมคุมประพฤติ กรมราชทัณฑ์ ตลาดหลักทรัพย์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็ก การจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทที่กระทรวงพาณิชย์ ศึกษาดูงานกฎหมายเศรษฐกิจแห่งสหภาพยุโรปที่โรงงานซีพี เมื่อจำแนกตามสถานภาพ

ด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาจากตารางที่ 24 พบว่ากลุ่มต่าง ๆ ของคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา มีความต้องการไปศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงไม่ได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของกลุ่มคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา ตามหน่วยงานที่ต้องการไปศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียนดังกล่าว

ตารางที่ 25 ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียนที่ศาลจำลองที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้น จำแนกตามสถานภาพด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาเป็นรายคู่

คะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา	$\bar{X}$	ค่อนข้างอ่อน 3.30	พอใช้ 3.74	ค่อนข้างดี 3.58	ดี 3.63	ดีมาก 4.35
ค่อนข้างอ่อน	3.30	-	.44	.28	.33	1.05*
พอใช้	3.74	-	-	.16	.11	.61
ค่อนข้างดี	3.58	-	-	-	.05	.77*
ดี	3.63	-	-	-	-	.72
ดีมาก	4.35	-	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 25 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียนที่ศาลจำลองที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้น จำแนกตามสถานภาพด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษากลุ่มต่างๆ ที่มีความต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียนที่ศาลจำลองที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้น มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่กลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาดีมาก มีความต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียนที่ศาลจำลองที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้นมากกว่ากลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาค่อนข้างอ่อน และกลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาค่อนข้างดี

4.8 ผลการวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ตอบ

แบบสอบถาม

การแสดงความคิดเห็นจากผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิดจำแนกเป็น 1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชีพอื่นๆ ที่เป็นเป้าหมายในการประกอบอาชีพ 2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับสำนักงานกฎหมายที่ต้องการไปศึกษาดูงาน 3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับสำนักงานกฎหมายที่ต้องการไปฝึกงาน 4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการไปศึกษาดูงานด้านกฎหมายในต่างประเทศ และ 5. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการไปศึกษาดูงานที่ศาลยุติธรรมอื่นๆ

4.8.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชีพอื่นๆ ที่เป็นเป้าหมายในการประกอบอาชีพ มีผู้ตอบแบบสอบถาม 28 คน ตอบแต่ไม่เข้าข่าย 4 คน ไม่ตอบ 167 คน ผู้ที่ตอบไม่เข้าข่ายได้ตอบว่าต้องการเป็นผู้ช่วยผู้พิพากษา ซึ่งเป็นอาชีพที่ได้ถามในแบบสอบถามแล้ว สำหรับผู้ที่ตอบ 28 คน ได้ระบุอาชีพอื่นๆ ที่เป็นเป้าหมายในการประกอบอาชีพ และมีความถี่ของแต่ละอาชีพดังนี้

ลำดับที่	ความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชีพอื่นๆ ที่เป็นเป้าหมายในการประกอบอาชีพ	ความถี่ของจำนวนที่ตอบ
1.	ตำรวจ	8
2.	ทหารและนายทหารพระธรรมนูญ	6
3.	ธุรกิจส่วนตัว	5
4.	พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ	2
4.	พนักงานศาลปกครอง และตุลาการศาลปกครอง	2
6.	นักการเมือง	1
6.	นักบิน	1
6.	นายหน้าค้าหุ้น	1
6.	นักวิชาการ	1
6.	ศึกษาต่อต่างประเทศ	1

4.8.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสำนักงานกฎหมายที่ต้องการไปศึกษาดูงาน มีผู้ตอบแบบสอบถาม 35 คน ตอบแต่ไม่เข้าข่าย 58 คน ไม่ตอบ 106 คน ผู้ที่ตอบไม่เข้าข่ายได้ตอบว่าต้องการไปศึกษาดูงานที่กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานอัยการสูงสุด ศาลอาญา ศาลปกครอง สภานายความ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ เป็นต้น ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ได้ถามในแบบสอบถามแล้ว สำหรับผู้ที่ตอบ 35 คน ได้ระบุชื่อสำนักงานกฎหมายที่ต้องการไปศึกษาดูงานและมีความถี่ของแต่ละสำนักงานดังนี้

ลำดับที่	ความคิดเห็นเกี่ยวกับสำนักงานกฎหมาย ที่ต้องการไปศึกษาดูงาน	ความถี่ของ จำนวนที่ตอบ
1.	สำนักงานกฎหมายสตัยะพล แอนด์ พาร์ทเนอร์ส	9
2.	สำนักงานกฎหมายสิทธิโชค ศรีเจริญ	8
3.	สำนักงานกฎหมาย ILCT	4
4.	สำนักงานกฎหมายเบเคอร์ แอนด์ แม็คเคนซี	3
5.	สำนักงานกฎหมายเสนีย์ ปราโมช	2
5.	สำนักงานกฎหมายสุกิจ เจริญสุข	2
5.	สำนักงานกฎหมายคณิง ฤไชย	2
8.	สำนักงานกฎหมายปทุมธานีทนายความ	1
8.	สำนักงานกฎหมายสัก กอแสงเรือง	1
8.	สำนักงานกฎหมายทิลิกี่ แอนด์ กีบปิ่นส์	1
8.	สำนักงานกฎหมายคำนวณ ชโลปถัมภ์	1

4.8.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสำนักงานกฎหมายที่ต้องการไปฝึกงาน มีผู้ตอบแบบสอบถาม 38 คน ตอบแต่ไม่เข้าข่าย 53 คน ไม่ตอบ 108 คน ผู้ที่ตอบไม่เข้าข่ายได้ตอบว่า ต้องการไปฝึกงานที่ กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานอัยการ ศาลอาญา ศาลปกครอง ศาลฎีกา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมบังคับคดี รัฐสภา เป็นต้น ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ได้ถามในแบบสอบถามแล้ว สำหรับผู้ที่ตอบแบบสอบถาม 38 คน ได้ระบุชื่อสำนักงานกฎหมายที่ต้องการไปฝึกงาน และมีความถี่ของแต่ละสำนักงานดังนี้

ลำดับที่	ความคิดเห็นเกี่ยวกับสำนักงานกฎหมาย ที่ต้องการไปฝึกงาน	ความถี่ของ จำนวนที่ตอบ
1.	สำนักงานกฎหมายสิทธิโชค ศรีเจริญ	12
2.	สำนักงานกฎหมายสตัยะพล แอนด์ พาร์ทเนอร์ส	6
3.	สำนักงานกฎหมายสุกิจ เจริญสุข	5
4.	สำนักงานกฎหมายคณิง ฤไชย	3
4.	สำนักงานกฎหมาย ILCT	3
6.	สำนักงานกฎหมายเสนีย์ ปราโมช	2
7.	สำนักงานกฎหมายเดชอุดม ไกรฤทธิ์	1

ลำดับที่	ความคิดเห็นเกี่ยวกับสำนักงานกฎหมาย ที่ต้องการไปฝึกงาน	ความถี่ของ จำนวนที่ตอบ
7.	สำนักงานกฎหมายอร่ามและเพื่อน	1
7.	สำนักงานกฎหมายอาจารย์วีระ	1
7.	สำนักงานกฎหมายพิทักษ์ทนายความ	1
7.	สำนักงานกฎหมายทิลลี่ แอนด์ กีบبینส์	1
7.	สำนักงานกฎหมายค่านวน ซโลปัดมัท	1
7.	สำนักงานกฎหมายคลิฟฟอร์ด	1

4.8.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการไปศึกษาดูงานกฎหมายในต่างประเทศ มีผู้ตอบแบบสอบถาม 114 คน ไม่ตอบ 85 คน สำหรับผู้ที่ตอบ 114 คน ได้ระบุชื่อประเทศที่ต้องการไปศึกษาดูงาน และมีความถี่ของแต่ละประเทศดังนี้

ลำดับที่	ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการไปศึกษาดูงาน ด้านกฎหมายในต่างประเทศ	ความถี่ของ จำนวนที่ตอบ
1.	ประเทศอังกฤษ	38
2.	ประเทศเยอรมัน	29
3.	ประเทศฝรั่งเศส	21
4.	ประเทศสหรัฐอเมริกา	16
5.	ประเทศออสเตรเลีย	4
6.	ประเทศญี่ปุ่น	3
7.	ประเทศอิตาลี	1
7.	ประเทศสเปน	1
7.	ประเทศฮ่องกง	1

4.8.5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการไปศึกษาดูงานที่ศาลยุติธรรมอื่นๆ มีผู้ตอบแบบสอบถาม 41 คน ตอบแต่ไม่เข้าข่าย 11 คน ไม่ตอบ 147 คน ผู้ที่ตอบไม่เข้าข่ายได้ตอบว่าต้องการไปศึกษาดูงานที่ศาลอาญา ศาลทหาร ศาลแพ่ง ศาลปกครอง เป็นต้น ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ได้ถามในแบบสอบถามแล้ว สำหรับผู้ที่ตอบ 41 คน ได้ระบุชื่อศาลยุติธรรมอื่นๆ ที่ต้องการไปศึกษาดูงาน และมีความถี่ของแต่ละหน่วยงานดังนี้

ลำดับที่	ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการไปศึกษาดูงานที่ศาลยุติธรรมอื่นๆ	ความถี่ของจำนวนที่ตอบ
1.	ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ	12
2.	ศาลล้มละลาย	6
3.	ศาลแรงงาน	5
4.	ศาลแขวง	4
4.	ศาลเยาวชนและครอบครัว	4
6.	ศาลฎีกา	3
6.	ศาลจังหวัด	3
8.	ศาลภาษีอากร	2
9.	ศาลอุทธรณ์	1
9.	สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐ	1

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยสรุปได้ดังต่อไปนี้

5.1.1 เป้าหมายในการประกอบอาชีพ พบว่านักศึกษามีเป้าหมายในการประกอบอาชีพในระดับต้องการมากมี 2 อาชีพ คือ **อัยการและผู้พิพากษา** ส่วนเป้าหมายในการประกอบอาชีพอื่นๆ (ที่ปรึกษากฎหมาย พนักงานสอบสวน พนักงานศาลยุติธรรม นิติกร ทนายความ พนักงานบังคับคดี อาจารย์สอนกฎหมาย และพนักงานคุมประพฤติ) นักศึกษามีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง

5.1.2 วิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียน พบว่าวิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียนที่นักศึกษาได้ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มี 8 องค์ประกอบคือ (1) การคบหาสมาคมกับนักศึกษาที่สนใจและเอาใจใส่ในการเรียน (2) ตั้งใจฟังคำบรรยายและจดสาระสำคัญไว้ทุกครั้ง (3) เข้าเรียนตรงเวลาและเลิกตรงเวลาทุกครั้ง (4) ทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างสม่ำเสมอ (5) ทำแบบฝึกหัดตามที่อาจารย์ให้ทุกครั้ง (6) ท่องหลักเกณฑ์สำคัญที่ได้เรียนมาแล้ว (7) เพื่อนที่คบหาสมาคมกันใช้เวลาทบทวนบทเรียนร่วมกัน และ (8) ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมทางกฎหมายอย่างสม่ำเสมอ และระดับปานกลาง มี 6 องค์ประกอบคือ (1) ทบทวนบทเรียนและท่องหลักเกณฑ์สำคัญอยู่เสมอ (2) ค้นคว้าเพิ่มเติมหัวข้อที่เรียนมาแล้วในห้องสมุดและในที่อื่นๆ (3) ทบทวนการเรียนแต่ละครั้งหลังจากเลิกเรียนแล้ว (4) ถามอาจารย์ผู้บรรยายเมื่อไม่เข้าใจทุกครั้ง (5) อ่านคำพิพากษาฎีกาเกี่ยวกับหัวข้อที่เรียนมาแล้ว และ (6) อ่านคำพิพากษาฎีกาอยู่เสมอๆ

5.1.3 ความต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียน พบว่าหน่วยงานที่นักศึกษามีความต้องการไปศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียนระดับมาก มี 25 หน่วยงาน เรียงตามคะแนนจากมากไปหาน้อย คือ (1) กรมสอบสวนคดีพิเศษ (2) ศาลอาญา (3) สำนักงานอัยการสูงสุด (4) สำนักงานศาลยุติธรรม (5) ศาลแพ่ง (6) สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (7) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (8) สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (9) สำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ (10) สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (11) สภานายความ (12) เข้าร่วมให้คำปรึกษากฎหมายแก่ประชาชนและนักศึกษาคณะอื่นๆ (13) ศาลปกครอง (14) รัฐสภา (15) ศาลทหาร (16) เข้าร่วมจัดนิทรรศการเกี่ยวกับกฎหมายที่ประชาชนควรรู้ (17) ออกค่ายกฎหมายเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน (18) ศาลรัฐธรรมนูญ (19) การขายทอดตลาดที่กรมบังคับคดีจัดขึ้น (20) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (21) กรมคุมประพฤติ (22) เข้าร่วมกิจกรรมศาลจำลองที่

มหาวิทยาลัยจัดขึ้น (23) กรมราชทัณฑ์ (24) ตลาดหลักทรัพย์ และ (25) กรมพินิจและคุ้มครองเด็ก ส่วนหน่วยงานที่นักศึกษามีความต้องการไปศึกษาเพิ่มเติมนอกห้องเรียน ระดับปานกลาง มี 2 หน่วยงานคือ การจดทะเบียนหุ้นส่วนและบริษัทที่กระทรวงพาณิชย์ และ(2) การศึกษาฐานกฎหมายเศรษฐกิจแห่งสหภาพยุโรปที่โรงงานซีพี

5.1.4 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างนักศึกษาที่มีเพศ ชั้นเรียน และคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาที่ต่างกัน กับเป้าหมายในการประกอบอาชีพ วิธีบรรลุเป้าหมายในการเรียน และความ ต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียน

1) เพศ

การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของเป้าหมายในการประกอบอาชีพ จำแนกตามสถานภาพด้านเพศ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 อาชีพ คือ (1) ที่ปรึกษากฎหมาย (2) พนักงานบังคับคดี และ(3) พนักงานศาลยุติธรรม โดยนักศึกษาชายมีเป้าหมายในการประกอบอาชีพเป็นที่ปรึกษากฎหมายมากกว่านักศึกษาหญิง ส่วนนักศึกษาหญิงมีเป้าหมายในการประกอบอาชีพพนักงานบังคับคดีและพนักงานศาลยุติธรรม มากกว่านักศึกษาชาย

การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของวิธีการบรรลุเป้าหมายในการ เรียนจำแนกตามสถานภาพด้านเพศ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 องค์ประกอบ คือ (1) ตั้งใจฟังคำบรรยายและจดสาระสำคัญทุกครั้ง (2) คบหาสมาคมกับ นักศึกษาที่สนใจในการเรียนและเอาใจใส่ในการเรียน และ(3) ทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่าง สม่าเสมอ โดยทั้ง 3 องค์ประกอบนี้ นักศึกษาหญิงได้ปฏิบัติมากกว่านักศึกษาชาย

การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความ ต้องการศึกษาวิชากฎหมาย เพิ่มเติมนอกห้องเรียนจำแนกตามสถานภาพด้านเพศ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 6 หน่วยงาน คือ (1) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (2) กรมสอบสวนคดี พิเศษ (3) สำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ (4) สำนักงานศาลยุติธรรม (5) สำนักงานอัยการสูงสุด และ(6) กรมคุมประพฤติ โดยทั้ง 6 หน่วยงานนี้นักศึกษาหญิงมีความต้องการ ไปศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติม นอกห้องเรียนมากกว่านักศึกษาชาย

2) ชั้นเรียน

การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของเป้าหมายในการประกอบอาชีพ จำแนกตามสถานภาพด้านชั้นเรียน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 อาชีพ คือ (1) อัยการ (2) ทนายความ และ(3) นิติกร โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีเป้าหมายใน การประกอบอาชีพอัยการ ทนายความ และนิติกร มากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 3

การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของวิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียนจำแนกตามสถานภาพด้านชั้นเรียน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 องค์ประกอบ คือ (1) ค้นคว้าเพิ่มเติมหัวข้อที่เรียนมาแล้วในห้องสมุดและที่อื่นๆ และ (2) อ่านคำพิพากษาฎีกาเกี่ยวกับหัวข้อที่เรียนมาแล้ว โดยทั้ง 2 องค์ประกอบ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 ได้ปฏิบัติมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 3

การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียนจำแนกตามสถานภาพด้านชั้นเรียน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 4 หน่วยงาน คือ (1) การจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนบริษัทที่กระทรวงพาณิชย์ (2) การขายทอดตลาดที่กรมบังคับคดีจัดขึ้น (3) ตลาดหลักทรัพย์ และ (4) สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด โดยทั้ง 4 หน่วยงานนี้นักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีความต้องการไปศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียนมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 3

3) คะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา

การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของเป้าหมายในการประกอบอาชีพจำแนกตามสถานภาพด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา พบว่ากลุ่มต่างๆ ของคะแนนเฉลี่ยของการศึกษามีเป้าหมายในการประกอบอาชีพต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อยู่ 4 อาชีพ คือ (1) พนักงานคุมประพฤติ (2) พนักงานบังคับคดี (3) พนักงานสอบสวน และ (4) พนักงานศาลยุติธรรม เมื่อได้ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของอาชีพดังกล่าวกับกลุ่มคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาเป็นรายคู่ของแต่ละอาชีพ ปรากฏผลดังนี้

(1) **อาชีพพนักงานคุมประพฤติ** พบว่ากลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาค่อนข้างอ่อน มีเป้าหมายในการประกอบอาชีพพนักงานคุมประเวติมากกว่ากลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาดีและดีมาก และกลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาค่อนข้างดี มีเป้าหมายในการประกอบอาชีพพนักงานคุมประเวติมากกว่ากลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาดีมาก

(2) **อาชีพพนักงานบังคับคดี** พบว่า กลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาค่อนข้างอ่อนและค่อนข้างดี มีเป้าหมายในการประกอบอาชีพพนักงานบังคับคดีมากกว่ากลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาดีมาก

(3) **อาชีพพนักงานสอบสวน** พบว่า กลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาค่อนข้างอ่อน มีเป้าหมายในการประกอบอาชีพพนักงานสอบสวนมากกว่ากลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาดีมาก และ

(4) อาชีพพนักงานศาลยุติธรรม พบว่า กลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาก่อนเข้าเรียนและก่อนเข้าดี มีเป้าหมายในการประกอบอาชีพพนักงานศาลยุติธรรมมากกว่ากลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาน้อย

การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของวิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียนจำแนกตามสถานภาพด้านคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 5 องค์ประกอบ คือ (1) เข้าเรียนตรงเวลาและเลิกตรงเวลาทุกครั้ง (2) ตั้งใจฟังคำบรรยายและจดสาระสำคัญทุกครั้ง (3) ทำแบบฝึกหัดตามที่อาจารย์ให้ทำทุกครั้ง (4) คบหาสมาคมกับนักศึกษาที่สนใจและเอาใจใส่ในการเรียน และ (5) เพื่อนที่คบหาสมาคมกัน ใช้เวลาทบทวนบทเรียนร่วมกัน เมื่อได้ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของวิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียนดังกล่าวกับกลุ่มคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาเป็นรายคู่ ปรากฏผลดังนี้

(1) เข้าเรียนตรงเวลาและเลิกตรงเวลาทุกครั้ง พบว่ากลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาน้อย และก่อนเข้าดี เข้าเรียนตรงเวลาและเลิกตรงเวลา มากกว่ากลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาก่อนเข้าเรียน ส่วนกลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาดี เข้าเรียนตรงเวลาและเลิกตรงเวลามากกว่ากลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาพอใช้ และก่อนเข้าเรียน

(2) ตั้งใจฟังคำบรรยายและจดสาระสำคัญทุกครั้ง พบว่ากลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาน้อย ตั้งใจฟังคำบรรยายและจดสาระสำคัญทุกครั้งมากกว่ากลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาพอใช้ และก่อนเข้าเรียน ส่วนกลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาดี ตั้งใจฟังคำบรรยายและจดสาระสำคัญทุกครั้งมากกว่ากลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาก่อนเข้าเรียน

(3) ทำแบบฝึกหัดตามที่อาจารย์ให้ทำทุกครั้ง พบว่ากลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาน้อยและดี ได้ทำแบบฝึกหัดตามที่อาจารย์ให้ทำทุกครั้ง มากกว่ากลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาก่อนเข้าเรียน

(4) คบหาสมาคมกับนักศึกษาที่สนใจในการเรียนและเอาใจใส่ในการเรียน พบว่ากลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาดีและก่อนเข้าดี มีการคบหาสมาคมกับนักศึกษาที่สนใจในการเรียนและเอาใจใส่ในการเรียนมากกว่ากลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาก่อนเข้าเรียน

(5) เพื่อนที่คบหาสมาคมกันใช้เวลาทบทวนบทเรียนร่วมกัน พบว่ากลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาดีและก่อนเข้าดีมีการคบหาสมาคมกับเพื่อน และใช้เวลาทบทวนบทเรียนร่วมกัน มากกว่ากลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาก่อนเข้าเรียน

การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียนจำแนกตามคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 หน่วยงาน คือ ศาลจำลองที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้น เมื่อได้

ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของหน่วยงานนี้กับกลุ่มคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษามากมีความต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียนที่ศาลจำลองที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้นมากกว่ากลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาค่อนข้างดี และค่อนข้างอ่อน

นอกจากนี้ จากการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับ (1) อาชีพอื่นๆที่เป็นเป้าหมายในการประกอบอาชีพ (2) สำนักงานกฎหมายที่ต้องการไปศึกษาดูงาน (3) สำนักงานกฎหมายที่ต้องการไปฝึกงาน (4) ความต้องการไปศึกษาดูงานในต่างประเทศ และ (5) ความต้องการไปศึกษาดูงานที่ศาลยุติธรรมอื่นๆ พบว่า จาก 5 หัวข้อดังกล่าวมานี้มีเพียงข้อเดียว คือ ข้อที่ 4 ความต้องการศึกษาดูงานในต่างประเทศ มีนักศึกษาเกินครึ่ง (114 คน) ต้องการข้อนี้ และมี 4 ประเทศจาก 9 ประเทศที่นักศึกษามีความต้องการไปศึกษาดูงานค่อนข้างมาก คือ (1) ประเทศอังกฤษ จำนวน 38 คน (2) ประเทศเยอรมัน จำนวน 29 คน (3) ประเทศฝรั่งเศส จำนวน 21 คน และ (4) ประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน 16 คน

5.2 การอภิปรายผล

5.2.1 การที่นักศึกษาชั้นปีที่ 3 และ ปีที่ 4 คณะนิติศาสตร์ปริติ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ปีการศึกษา 2552 ต้องการประกอบอาชีพอัยการและผู้พิพากษาในระดับมาก ส่วนอาชีพอื่นๆในระดับกลางนั้น อาจเป็นเพราะ 2 อาชีพนี้ เป็นอาชีพที่มีเกียรติ มีเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งสูงมากกว่าอาชีพราชการตำแหน่งอื่นๆ และเกษียณอายุราชการเมื่ออายุครบ 70 ปี ซึ่งแตกต่างจากประเทศอื่นๆ เช่น สหรัฐอเมริกา ที่อาชีพผู้พิพากษาและทนายความได้รับการยกย่องมากกว่าอาชีพอื่นๆในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

5.2.2 การที่นักศึกษาได้ใช้วิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียนในระดับมาก 8 ข้อ และระดับกลาง 6 ข้อ ซึ่งครอบคลุม (1) ความขยันหมั่นเพียร (2) การรักษาลัทธิที่ได้เรียนมาแล้ว (3) การคบเพื่อนที่ดี และ (4) การดำรงชีวิตอย่างเสมอต้นเสมอปลาย สอดคล้องกับคำบรรยายของศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ และศาสตราจารย์ประพนธ์ สาตะมาน ที่อ้างในธานินทร์ กรัยวิเชียร และอภิชน จันทรเสน เรื่อง คำแนะนำในการศึกษากฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการคบเพื่อนที่สนใจและเอาใจใส่ในการเรียน

5.2.3 การที่นักศึกษามีความต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียนในระดับมากที่ 25 หน่วยงาน และระดับปานกลางที่ 2 หน่วยงาน แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาต้องการความรู้และประสบการณ์จากหน่วยงานต่างๆ ดังกล่าวเพื่อเพิ่มเติมนความรู้และประสบการณ์ที่ได้มาจากการศึกษาในห้องเรียน ซึ่งสอดคล้องกับกิจกรรมการศึกษานอกห้องเรียนของมหาวิทยาลัยใน

ต่างประเทศ เช่น มหาวิทยาลัยเอมอรีในสหรัฐอเมริกา และมหาวิทยาลัยแม็กกิลในประเทศแคนาดา อันเป็นการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์แก่นักศึกษา

5.2.4 เมื่อเปรียบเทียบเพศกับความต้องการประกอบอาชีพ นักศึกษาชายมีความต้องการประกอบอาชีพ ที่ปรึกษากฎหมายมากกว่านักศึกษาหญิงและ นักศึกษาหญิงต้องการประกอบอาชีพ พนักงานบังคับคดีและ พนักงานศาลยุติธรรม มากกว่านักศึกษาชาย อาจเป็นเพราะนักศึกษาหญิงต้องการงานที่มีความมั่นคง ส่วนนักศึกษาชายต้องการงานที่ท้าทายและโอกาสที่จะมีรายได้สูง ดังเช่นที่ปรึกษากฎหมายหรือทนายความในประเทศสหรัฐอเมริกา และสอดคล้องกับกับทฤษฎีความต้องการของแมคเคลลแลนด์

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

(1) มหาวิทยาลัยควรจัดให้มีข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพและหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมอย่างละเอียดและครบถ้วนไว้สำหรับนักศึกษาที่สนใจ ซึ่งอาจช่วยให้ศึกษาดังกล่าวมีแรงจูงใจในการศึกษามากยิ่งขึ้น

(2) มหาวิทยาลัยควรจัดให้มีกิจกรรมการศึกษานอกห้องเรียน เช่น ศาลจำลอง และการไปศึกษาดูงานและฝึกงานในหน่วยงานต่างๆเกี่ยวกับวิชาที่เรียนทั้งในประเทศและต่างประเทศ ให้มากยิ่งขึ้นรวมทั้ง ความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยต่างประเทศในโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษา (Student exchange programs) แบบมีเครดิต หรือไม่มีเครดิต (Credit courses or Non-credit courses) เพื่อให้นักศึกษาได้เข้าใจระบบกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมดีขึ้น

5.3.2 ข้อเสนอแนะทั่วไป

ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการประกอบอาชีพของนักศึกษาคณะนิติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยเอกชนอื่นๆเพื่อเป็นการเปรียบเทียบด้วย

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กมลทิพย์ คติการ, รศ.ดร. “หน่วยที่ 6 การทนายความ.” การบริหารงานยุติธรรม. ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2550.
- เกศสุดา รัชฎาวิศิษฐกุล. รายงานผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยทางด้านจิตวิทยา และภูมิหลังทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะวิศวกรรมศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยเอกชนในกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2544.
- เข็มชัย ชูติวงศ์. “หน่วยที่ 7 การอัยการ ระบบงานและบทบาทของอัยการ,” การบริหารงานยุติธรรม. ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2550.
- คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์. คู่มือปฐมนิเทศนักศึกษาคณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ 2552. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2552.
- คณิต ณ นคร, ศ.ดร. “หลักการเรียน 12 ข้อ,” คู่มือปฐมนิเทศนักศึกษาคณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ 2552. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2552.
- ทิสนา แจมณี, รศ.ดร. และคณะ. กระบวนการเรียนรู้ ความหมาย แนวทางการพัฒนา และปัญหาข้อใจ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บริษัทพัฒนาวิชาการ (พว.) จำกัด, 2545.
- ธานินทร์ กรัยวิเชียร, ศ. และอภิชน จันทรเสน. คำแนะนำนักศึกษากฎหมาย. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550.
- ธานินทร์ ศิลปจารุ, รศ. การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอส. อาร์. พรินติ้ง แมส โปรดักส์ จำกัด, 2551.
- นภาพรณ จันทรศัพท์. รายงานผลการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2547.
- นันท์พัชรนันท์ เชื้อแก้ว. “การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยบูรณาการเรียนรู้นอกห้องเรียนและการกระจำค่านิยมเพื่อเสริมสร้างความรู้และการปฏิบัติเพื่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต, คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.

พระราชวรมนี (ประยูรค์ ปยุตโต). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2528.

พินิจ ทิพย์มณี, รศ. และวรนุช ปัญจะวัตร. **รายงานผลการวิจัยเรื่อง วิเคราะห์ปัญหา และอุปสรรคในการเรียนของนักศึกษาปีที่ 1 คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2552.

พิมพันธ์ เดชะคุปต์, รศ.ดร. และเพียว อินดีสุข, รศ. **ใบกิจกรรมและใบสรุป เรื่องการออกแบบหลักสูตรและการสอนด้วยกระบวนการออกแบบย้อนกลับ... วิธีที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และบูรณาการ**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ม.ป.ป.

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. **ระเบียบการและหลักสูตรระดับปริญญาตรี**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2552.

ขงยุทธ์ แสงรุ่งเรือง. “หน่วยที่ 8 การศาลยุติธรรม ระบบงานศาลยุติธรรม,” **การบริหารงานยุติธรรม**. ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2550.

ราชพร บำรุงศรี. “การวิเคราะห์แบบการเรียนของนิสิตนักศึกษาต่างสาขาวิชาตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์.” **วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ**, ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

เลิศลักษณ์ บุรุษพัฒน์. **การวางแผนการสอน**. เอกสารประกอบการบรรยาย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2547.

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, ศ.ดร. **บทบาทของอาจารย์ในการพัฒนานักศึกษา**. เอกสารประกอบการบรรยาย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2553.

สถิตย์ เล็งไธสง, ผู้แปล. **นักกฎหมายที่ดี และศิลปะทางกฎหมาย**. สกลนคร: คณะนิติศาสตร์ วิทยาลัยเฉลิมกาญจนา, 2548.

สิรภพ เหล่าลาภะ. **พุทธศาสตร์การเมือง**. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดพุทธลีลา, 2545.

แสวง บุญเฉลิมวิลาศ, ผศ. **รวมคำบรรยายหลักวิชาสำหรับนักกฎหมาย**. พิมพ์ครั้งที่ 2 แก้ไขเพิ่มเติม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2535.

สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา. **เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2548 และแนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2548**.

กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ, 2549.

อรรถนพ ชูบำรุง, รศ.ดร. “การป้องกันและควบคุมอาชญากรรม,” **การบริหารงานยุติธรรม**. ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2550.

ภาษาอังกฤษ

Conklin, John E. **Criminology**. 8th ed. Boston: Pearson Education, 2004.

Fagin, James A. **Criminal Justice**. Boston: Pearson Education, 2003.

Kolb, David A. **Experiential Learning**. Englewood-Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall, 1984

Kolb, David A., Rubin, I. M. and Osland, J. M. **Organization Behavior: Reader**. Englewood-Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall, 1991.

Lower, Edward E. "Satisfaction and Behavior." **Motivation and Worth Behavior**. Edited by Richard M. Steers and Lyman W. Porter. New York: McGrawHill, 1979.

Selltiz, Claire; Jahoda, Marie; Deutsch, Morton; and Cook, Stuart W. **Research Methods in Social Relations**. Revised Edition. New York: Holt, Rinehart and Winston, 1965.

Websites

Academics: Field Placement Program <http://www.law.emory.edu/academics/academic-programs/field-placement-program.html>.

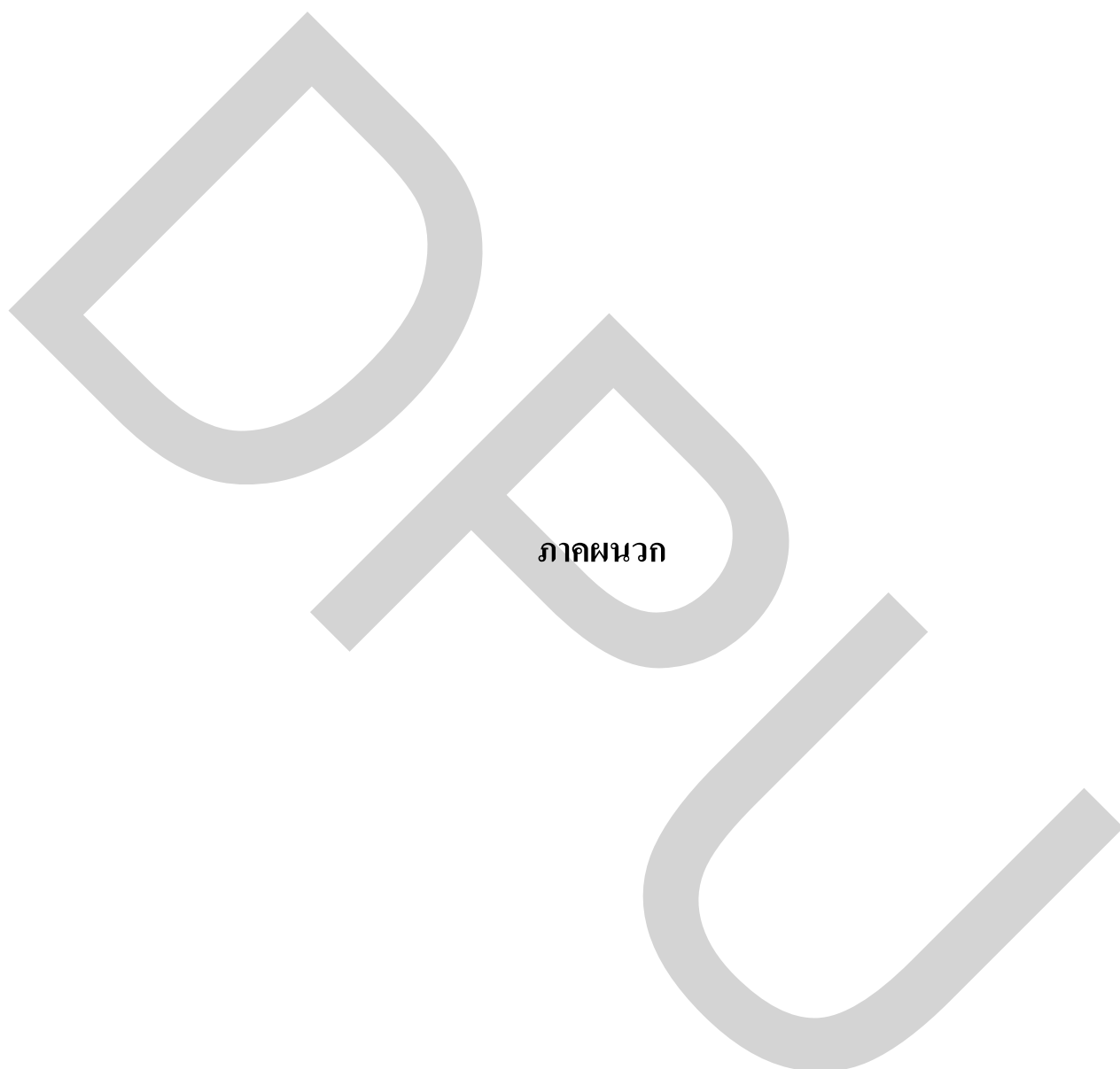
Non-course Credits and Outside Credits <http://www.mcgill.ca/law-studies/undergrad-pograms/bachelor/credits/> 7/10/2553.

Study Finds Law Students Shifted Employment Expectations in 2009
<http://newsinfo.iu.edu/news/page/normal/13015.html> 7/10/2553.

<http://mkpayap.payap.ac.th/course/mk210/f3.3.htm>.

<http://www.pamook.com>.

<http://www.tanai-likit.com>.

คำถามในการวิจัย

เรื่อง “ความต้องการของนักศึกษาคณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ในการเรียนรู้เพิ่มเติมนอกห้องเรียน”

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2. ขณะนี้ท่านกำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่เท่าใด
☐ ศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 3 และกำลังจะขึ้นชั้นปีที่ 4
☐ กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 4 และกำลังจะสำเร็จการศึกษาเป็นบัณฑิต
3. เกรดเฉลี่ยรวมทั้งหมดที่ผ่านมา นักศึกษาได้เท่าใด โปรดระบุ.....

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับเป้าหมายของการประกอบอาชีพเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว
โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ท่านเห็นด้วยเพียงช่องเดียวของแต่ละข้อคำถาม

ข้อคำถาม	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
1. ขำพเจ้าต้องการเป็นผู้พิพากษา					
2. ขำพเจ้าต้องการเป็นอัยการ					
3. ขำพเจ้าต้องการเป็นทนายความ					
4. ขำพเจ้าต้องการเป็นนิติกร					
5. ขำพเจ้าต้องการเป็นที่ปรึกษากฎหมาย					
6. ขำพเจ้าต้องการเป็นอาจารย์สอนกฎหมาย					
7. ขำพเจ้าต้องการเป็นพนักงานคุมประพฤติ					
8. ขำพเจ้าต้องการเป็นพนักงานบังคับคดี					
9. ขำพเจ้าต้องการเป็นพนักงานสอบสวน					
10. ขำพเจ้าต้องการเป็นพนักงานศาลยุติธรรม					
11. อื่นๆ โปรดระบุ.....					

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับวิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียน

โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ท่านเห็นด้วยเพียงช่องเดียวของแต่ละข้อคำถาม

ข้อคำถาม	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
1. ความขยันหมั่นเพียร					
1.1 ข้าพเจ้าเข้าเรียนตรงเวลาและเลิกตรงเวลาทุกครั้ง					
1.2 ข้าพเจ้าตั้งใจฟังคำบรรยายและจดสาระสำคัญไว้ทุกครั้ง					
1.3 ข้าพเจ้าถามอาจารย์ผู้บรรยายเมื่อไม่เข้าใจทุกครั้ง					
1.4 ข้าพเจ้าทำแบบฝึกหัดตามที่อาจารย์ให้ทำทุกครั้ง					
1.5 อื่นๆ โปรดระบุ					
2. การรักษาลึ่ที่เรียนรู้มาได้					
2.1 ข้าพเจ้าทบทวนการเรียนแต่ละครั้งหลังจากเลิกเรียนแล้ว					
2.2 ข้าพเจ้าค้นคว้าเพิ่มเติมหัวข้อที่เรียนมาแล้ว ในห้องสมุดและที่อื่นๆ					
2.3 ข้าพเจ้าอ่านคำพิพากษาฎีกาเกี่ยวกับหัวข้อที่เรียนมาแล้ว					
2.4 ข้าพเจ้าท่องหลักเกณฑ์สำคัญที่ได้เรียนมาแล้ว					
2.5 อื่นๆ โปรดระบุ.....					
3. การมีเพื่อนที่ดี					
3.1 ข้าพเจ้าคบหาสมาคมกับนักศึกษาที่สนใจในการเรียนและเอาใจใส่ในการเรียน					
3.2 ข้าพเจ้าและเพื่อนที่คบหาสมาคมกันใช้เวลาทบทวนบทเรียนร่วมกัน					
3.3 อื่นๆ โปรดระบุ.....					

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
4. การดำรงชีวิตอย่างเสมอต้นเสมอปลาย					
4.1 ข้าพเจ้าทบทวนบทเรียนและท่อง หลักเกณฑ์สำคัญอยู่เสมอ					
4.2 ข้าพเจ้าทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่าง สม่ำเสมอ					
4.3 ข้าพเจ้าอ่านคำพิพากษาฎีกาอยู่เสมอๆ					
4.4 ข้าพเจ้าค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมทาง กฎหมายอย่างสม่ำเสมอ					
4.5 อื่นๆ โปรดระบุ.....					

ส่วนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับความต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียน
โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ท่านเห็นด้วยเพียงช่องเดียวของแต่ละข้อความ

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
1. ข้าพเจ้าต้องการศึกษาและดูงานการจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนและบริษัทที่กระทรวงพาณิชย์					
2. ข้าพเจ้าต้องการไปศึกษาและดูงานการขาย ทอดตลาดที่กรมบังคับคดีจัดขึ้น					
3. ข้าพเจ้าต้องการไปศึกษาและดูงานที่ตลาด หลักทรัพย์					
4. ข้าพเจ้าต้องการไปศึกษาและดูงานกฎหมาย เศรษฐกิจแห่งสหภาพยุโรปที่โรงงานซีพี					
5. ข้าพเจ้าต้องการไปศึกษาและดูงานที่รัฐสภา					
6. ข้าพเจ้าต้องการไปศึกษาและดูงานที่สำนักงาน ตำรวจแห่งชาติ					

ข้อคำถาม	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
7. ข้าพเจ้าต้องการไปศึกษาและดูงานที่กรม สอบสวนคดีพิเศษ					
8. ข้าพเจ้าต้องการไปศึกษาและดูงานที่สำนักงาน ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน					
9. ข้าพเจ้าต้องการไปศึกษาและดูงานที่สำนักงาน นิติวิทยาศาสตร์					
10. ข้าพเจ้าต้องการไปศึกษาและดูงานที่สำนักงาน ศาลยุติธรรม					
11. ข้าพเจ้าต้องการไปศึกษาและดูงานที่สำนักงาน อัยการสูงสุด					
12. ข้าพเจ้าต้องการไปศึกษาและดูงานที่สภา ทนายความ					
13. ข้าพเจ้าต้องการไปศึกษาและดูงานที่กรมคุม ประพฤติ					
14. ข้าพเจ้าต้องการไปศึกษาและดูงานที่กรม ราชทัณฑ์					
15. ข้าพเจ้าต้องการไปศึกษาและดูงานที่กรมพินิจ และคุ้มครองเด็ก					
16. ข้าพเจ้าต้องการไปศึกษาและดูงานที่สำนักงาน คณะกรรมการกฤษฎีกา					
17. ข้าพเจ้าต้องการไปศึกษาและดูงานที่ศาล รัฐธรรมนูญ					
18. ข้าพเจ้าต้องการไปศึกษาและดูงานที่ศาล ปกครอง					
19. ข้าพเจ้าต้องการไปศึกษาและดูงานที่ศาลทหาร					
20. ข้าพเจ้าต้องการไปศึกษาและดูงานที่ศาลอาญา					
21. ข้าพเจ้าต้องการไปศึกษาและดูงานที่ศาลแพ่ง					

ข้อคำถาม	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
22. ข้าพเจ้าต้องการไปศึกษาและดูงานที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.)					
23. ข้าพเจ้าต้องการไปศึกษาและดูงานที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ปปส.)					
24. ข้าพเจ้าต้องการเข้าร่วมกิจกรรมศาลจำลองที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้น					
25. ข้าพเจ้าต้องการออกค่ายกฎหมายเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน					
26. ข้าพเจ้าต้องการเข้าร่วมจัดนิทรรศการเกี่ยวกับกฎหมายที่ประชาชนควรรู้					
27. ข้าพเจ้าต้องการเข้าร่วมให้คำปรึกษากฎหมายแก่ประชาชนและแก่นักศึกษาคณะอื่นๆ					
28. ข้าพเจ้าต้องการศึกษาและดูงานที่สำนักงานกฎหมาย (โปรดระบุชื่อสำนักงาน)					
29. ข้าพเจ้าต้องการไปฝึกงานที่สำนักงานกฎหมาย (โปรดระบุชื่อสำนักงาน)					
30. ข้าพเจ้าต้องการไปศึกษาและดูงานด้านกฎหมายในต่างประเทศ (โปรดระบุประเทศ)					
31. ข้าพเจ้าต้องการไปศึกษาและดูงานที่ศาลยุติธรรมอื่นๆ (โปรดระบุ)					

ประวัติผู้วิจัย

อ.อุไรวรรณ สุโรจน์

น.บ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

LL.M (Second Class Honours) International and European Law, University of Aberdeen,
Scotland, U.K.

Cert. in Training of Lawyers for International Practice & Alternative Dispute Resolution. The
Arbitration Office, Office of the Judicial Affairs, Ministry of Justice, Thailand.

อาจารย์ประจำ คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

อดีตนิติกร 4 สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา